

MA-285

Somogyi népművelési Múzeum
Könyvtári adatlap

Főző Kovács Teréz A II. évf. egyetemes hallgat.

Érkezési ideje: 1962

Tartalva: 13 db. könyv és 1 db. irat

adatok

137 lap, 18 db. fotó, 1 irat

Könyvtári mutató, Kovács

Könyvtári mutató, VI, XI

XIV, 1, 2, 3

XXI

Iratgyűjtő

MSZ 5617

PAPIRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

Leírás

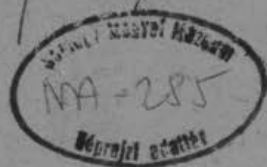
1962. évf. egyetemes hallg. 1929. évf. irat

Karád (Somogy m)
1962. április

201

1/15/1 - 428

729
RIPPONTS MŰZSÉNY-
- KAT...
Telefon: 23-74. — Könyvtár: 78

VISELET
ÉS
VEGYES NÉPRAJZI ADATOK

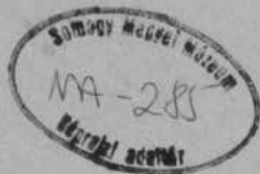
Karád

1962. április

M7 old

~~128~~ 0

Horváth Terézia
II. éves néprajz szakas
egyetemi hallgató
Budapest

~~729~~

Szólások

/ Horváth Terézia gyűjtése /
Kaposvár, 1962

~~10~~ x 1/2 old. / ✓

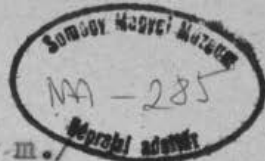
10 x

729

Szólás

Kerád /Somogy m./
1962. IV. 6.

Ha valamit ígérték, nem szabad hagyni feledésbe menni:
"Malacot ígérték, zsákot köll vinni!"

Adatközlő:

Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Szólás

Karád /Somogy m./
1962. IV. 6.

Sánta az egyik kiscsirke, de "életes" /élénk, élelmes/ és azt gondolja a gazdája, hogy talán meg is marad:

"Ha él, uráé,
ha döglik, a kutyáé!"

Adatközlő:

Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Szólás

729

Karád /Somogy m./
1962. IV. 6.

Élni kell az alkalommal, ha valamit kínálnak, vagy adnak:
"Aki az adottat el nem fogadja, szent Péter átkába esik."

Adatközlő:
Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:
Horváth Terézia

Szórlás

729

Karád /Somogy m./

1962. IV. 6.

Az öregeknek már "guzsra jár" a foga, "inog, lityeg-lotyog".

Adatközlő:

Molnár Istvánné Harangozó Juliska 52 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

729

Szólás

Kerád /Somogy m./

"Ráérünk, azt mondta a somi bábos is!"

Som községben a bábsütő mindig kinn állt az ajtóban és ha jött valaki, mindig mondta: "Megin ráérek! Megin ráérek!"

Adatközlő:

Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:

Horváth Teréz

Szólás

Kerád /Somogy m.✓

1962. Iv. 7.

"Ugy szép a szegénység, ha nincs semmi."

Adatközlő:

Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

729

Szólás

Karád /Somogy m./
1962. IV. 7.

Az adatközlő iskolás fiai sokat verekednek:

"Marja egyik a másikat, mind a rozsdá a vasat!"

Adatközlő:

Posza Imréné Krista Juliska 40 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

729

Szólás

Karád /Somogy m./

1962. IV. 6.

Adatközlőn néhány falubeli jellenéről, vagyoni helyzetéről beszélt,
majd hozzátette, hogy ő csak az igazat mondja, és
"igazmondás nem emberszólás".

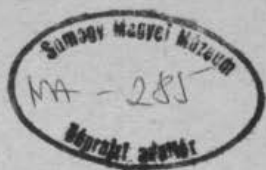
Adatközlő:

Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

729

Szólás

Kerád /Somogy m./
1962. IV. 7.

Ha valaki vendégségben van és borral kínálják, megkérdezi egy
idő múlva, a borra értve:

"Van valami baja?"

Azt szokás felelni:

"Igen, kishordó-baja."

/azaz kevés van belőle, az a baj/

Adatközlő:

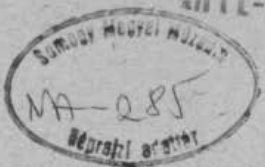
Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

1/15/122

44
KAPPL-RÓHAI MÚZEUM KAPOSVAR

Szólás

Karád /Somogy m./
1962. IV. 7.

A rossz, öreg házra azt mondják: "vén gúgyesz" és:
"Föl köllene áldozni a piros kakasnak".
/fel kell gyujtani/

Adó tközlő:
Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:
Horváth Terézia

IX.

Karád (Somogy m.)
1962. április

Hiedelera,

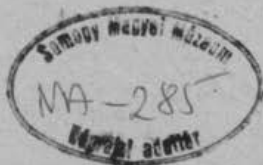
Szokások
C. / V. / 0. / 1.

4 x 1/2 lap

5 x 1/2 lap

~~SZELLEMI KULTÚRA~~

729

Florváth Terézia

Szokás

Kotyúni

729

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 7.

„Luca -nap a gyerekek /fiuk/ törtek az utcán egy darab fát és mentek a házakhoz kotyúni. Előbb megkérdezték: "Szabad-e kottyozni?" A gazdaszszony mondta: "Szabad." Akkor letették a földre a karót, ráültek, keresztbe rakták a lábukat és elkezdték mondani: "Kitty-kotty, kitty-kotty. Maj hajnal lesz, ha megvirrad, maj reggel lesz". /Kétszer/ Ez a tikoknak szól. Aztán ilyeneket mondtak, mindent kétszer egymás után: "Kéteknek annyi csibéje, zsibája /liba/ legyen, mind égen a csillag, földön a fűszál!" "Adjon az Isten kéteknek egy ólat, bele száz malacot!" - "Kétek disznájának olyan vastag szalonnája legyen, mind a mestergerendája!" - Mondtak még "sokféle marhaságot", pl. "Kétek lányá lányának akkora csöcse legyen, mind a dóri korsó!" /dóri korsó-ban hordták a mezőre az ivóvizet/

A végén megszórták őket az asszonyok kukoricával és közben mondogatták - ahogy a tyúkokat hívogatják - "Híjjad, híjjad!"

A gyerekek lerázták magukról ^{a kukoricát}. Kaptak pénzt, kukoricát, diót, aszát szivát, ómát, darab szalonnát.

Adatközlő:

Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Szokás
Komálás

Kerád /Somogy m./
 1962. IV. 9.

Egy nagyobbacska lány kiszemelt egy másikat komának. Előre megbeszélük, hogy kik fognak komálni, ezért sose szokták visszautasítani. Egy tányérba tesznek egy üveg bort és ráhuznak csörgőfánkot, letakarják egy szőttres kendővel. Egy kislány viszi el Húsvét utáni vasárnap és így köszönt be vele:

"Komatálat hoztam, meg is aranyoztam,
 szív küldte szívnek, ágya meg az Isten.

Ha itt fogadják, itthagynom.

Ha nem, visszaviszem azon az úton, amellyiken hoztam!"

A tányér azé lesz, akinek küldték, ő aztán ugyanilyent küld vissza. A komaság azt jelentette, hogy ezután halálig "megmagázták, megködezték" egymást.

Adatközlő:

Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

728

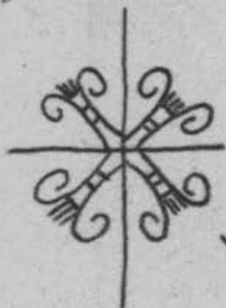
Kerád /Somogy m./

1962. IV. 7.

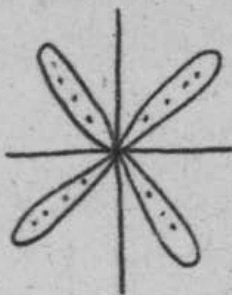
Husvétii tojások himeit

A leggyakrabban ezeket a himeket írják a tojás két oldalára, és a tojás két végén egy-egy kis körrel zárják le a mintát.

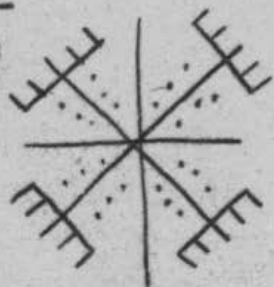
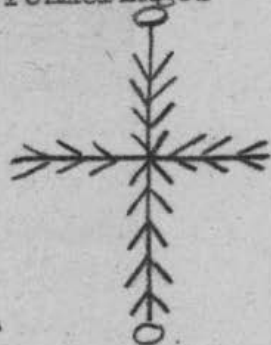
tulipányos

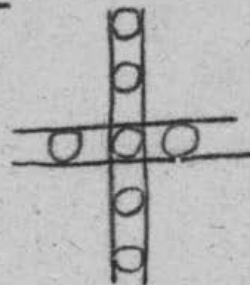
szívemagos

rozmeringos

geréblés

dobköteles

/Az adatközlő rajzai nyomán/

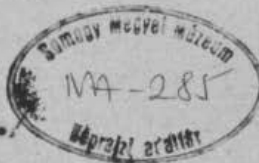
Adatközlő:

Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

729

Szokás

Kerád / Somogy m.

Husvétii locsolás

1962. IV. 7.

Elmentek a lányok a „csigás kúthoz”, a legények lelocsolták őket. Kaptak „szallagot, hímestojást, írott tojást”. Ujabban „madricás tojásokat” csinálnak a lányok.

Régén „írottak” voltak a tojások. A tojásokat nyersen „viasszal, megírták”, méhviasszal, „lancos viasz”. Az író eszköz: „gica, ami a cipőfűző végén van, keresztbe rákötve egy kis botra. Kis boxos, v. bádóg edénybe tették a meleg viaszt”, amivel írtak. A tojást a „spórhelt szélére tették egy időre, hogy megmelegedjen, hogy könnyen szaladjon. Fazékban vöröshajmahéj főtt. Amikor kihült, a megírott tojásokat beleírták, állt pár óra hosszát, aztán abba főzték meg a tojást. Utána hamar kócska, rongyra letörülték, a viasz lejött, a helye szép világos maradt, a többi sötétebb sárga, ahol a hajmahéj megfogta.

Tavaly is hímeztam tojást az unokám locsolóinak.”

Adatközlő:

Gyűjtő:

Horváth Jánosné 61 é

Horváth Terézia

Ráolvasás

Kerád /Somogy m./
1962. IV. 7.

Tavasszal, amikor először látnak fecskét, akkor kell mondani:

"Fücskét látok,
szeplőt hányok,
fonalat gombolítok.

Pénzzel lehuzta a szeplőt, eldobta, aki fölveszi a pénzt, az lesz szeplős tüle."

Adatközlő:

Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

729

Ráolvasás

Karád /Somogy m./

1962. IV.3.

"Ha valakinek nem kotyul a tyukja, ráköszönt az ujholdra:

Ujhold, ujkirál,

hiv engem a lakodalomba,

de én oda nem megyek,

elküdöm a kotyuletlan tyukomat.

vagy a betegségemet, bármit."

Adatközlő:

Posza Iuréné 40 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Ráolvasás

728

Kerád /Somogy m./
1962. IV. 7.

"É köll köszönteni az ujholdnak, mikor legelőször megláttya:

Uj hold, uj királ
hivnak engem vendégségbe,
de én oda nem megyek,
éküdöm a szemőcsékjeimet."

Adatközlő:

Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Hiedelem

729

Karád /Somogy m./

1962. IV. 8.

Husvétkor a templomból a "szentölttel szaladnak haza, mer aki legelőször hazaér, az legelőször arat." Ugy rohannak "ezek a gyerekek, mind a csürhék, mind a kanász mikor ereget!"

Adatközlő:

Posza Imréné 40 é

Gyűjtő:

Hörváth Terézia

729

Betegség-elhárítás

Kerád /Somogy m.
1962. IV. 8.

"Amikor szennyörögnap előtt dörög az ég, háromszor cigánykeréket
kell hányni, akkor nem fáj a dereka, nem lesz nyillankodója."

Adatközlő:

Pozsa Iuróné 40 é

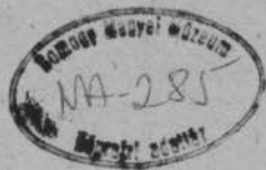
Gyűjtő:

Horváth Terézia

VIII.

1/15/112.-128.

Karad (Somogy m)
1962. április

ANYAGI KULTÚRA

alkattantás, építkezés, kutató,

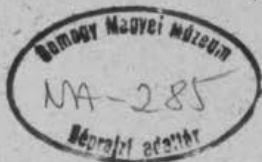
16 lap

17 0.

Horváth Terézia

1/15/127

Teherrhordás

Kisréd / Somogy m. /

1962. IV. 8.

A Fő utcán, a postán túl / délre / lakott egy cigányasszony, aki azzal foglalkozott, hogy fejenhordáshoz való tekerceseket csinált, különböző maradék anyagokból, különböző színű csikokból összevarrva, ronggyal tűnve. Néha körül piros farkascsakot is varrtak.

Adatközlő:

Horváth Jánosné 51 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

17

Tehorhoradás

Karád /Somogy m./
1962. IV. 6.

"A véka tekeres nélkül nem áll meg a fején, meg törés is. Ruhába be-
kötött batyúhoz nem kell tekeres, vagy tekerünk rossz ruhából. Van
akinek van kész tekerese."

Adatkezelő:
ifj. Vucskó Jánosné 47 é

Gyűjtő:
Horváth Terézia

Kézimolom

Karád /Somogy m./

1962. IV. 6.

"Sóderáló" v. "hajdinaderáló" a neve. A ház régi lakója volt. Amikor mostani gazdája odaköltöztek, 55 éve, már ott volt. Most a nagy kamrában tartják. Még az utóbbi években is használták, hajdina, köles derálására. Multkor rizst hántoltak vele. Mindig asztalon használják, és a nyílásához alátartanak egy edény-t. "Sajt sötü"-nek is használták már, amikor a disznósajtot préselik, a deszkára a málnom két követ teszik. Felső része vasabronccsal van megerősítve, mert el volt törve. Az őrlés finomságát szabályozni lehet: a tengelyre rá van húzva két bőr- és egy vaskarika lemez, ha ezekből levesznek, apróbbra őröl. Amikor bemutatták a használatát, kukoricát daráltak a baromfiaknak. / 60, 61, 62. sz. fényképmelléklet. /

Adatközlő:

Barbi Erzsébet 40 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

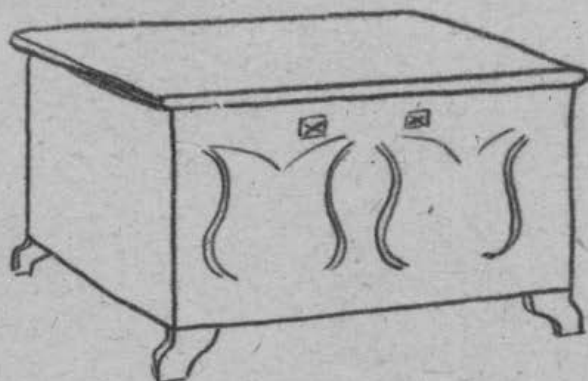
KAPOSVÁRI MÚZEUM KAPOSVÁR

Butor

Karád /Somogy m./
1962.IV. 5.

Tulipános láda

A konyhában az ajtó mellett, az ablak alatt áll. Konyhai eszközöket, lisztet, kukoricadarát tartanak benne. Az adatközlő anyósa anyósáé volt, aki 1826-ban született. A menyasszonyi ládája lehetett. Egyszintű barnára festett, a díszje vésett. Balra fenn "ládafia" van, aminek az oldala kihúzható és a ládafia alatt még egy kis titkos fiók van. -Találós kérdés: "Ismersz-e olyan anyát, aki egyidős a fiával?" Megfejtése: "Hát a láda meg a fia!"

Adatközlő:

Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

1/15/124

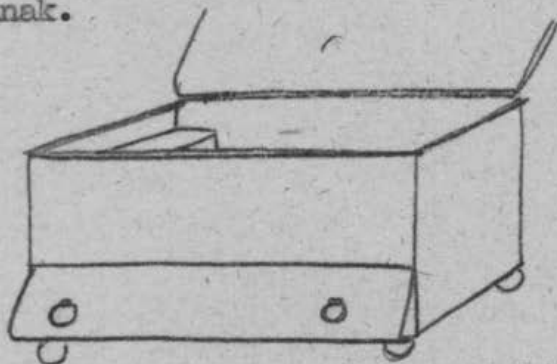
Butor

Karád /Somogy m./

Sublótos láda

1962. IV. 5.

A szobában a konyhai falnál az ajtó mellett áll. Kb. 60.70.130cm
Barnára festett fa. Ilyenben kapta a lány a stafirungot. Most régi
foltozott vászon és gyors férfi és női ingek, ágyhuzat, terítő, "szük
gatyák" /bolti hosszuszáru alsónadrág/ van benne, "kimostuk, nem vasal-
tuk, csak ide le van téve a Jézus nevibe." Fenn baloldalt van egy "kis-
láda", a láda alsó része pedig egy nagy fiók, ezekben "cafatok" /ma-
ra dék, rongy/ vannak.

Adatközlő:

*Szabó Józsefné 73 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

14
KAPPL-KÖNYV MŰZEUUM KAPOSVÁR

1/15/125

Butor

"Busulló- v. zsölleszék"

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 4.

"Öregnek, tudott dülleszkedni is".

Bogdánénál a konyhában áll, az asztal mellett. Még néhány háznál láttam ilyent.

Adatközlő:

Szita Antal 61 é

Gyűjtő:

Horyáth Terézia

115 / 112

Építkezés

RIFPL-RÓNAI MÚZEUM KAFOSVÁR

Keréd / Somogy m./

1962. IV. 8.

A tetető melletti utcában az utolsóelőtti ház zsuppfedeles és olyan a homlokzat fölött, mint a községbeli ollófás tetejű házak. Azonban ennek "szalufái" vannak csak. Tulajdonosnője szerint a bedeszkázott homlokzat neve: "deszkacsucsfal" és a fölötte kiálló tetődarabé: "iszterje".

Gyűjtő:

Horváth Terézia

42, 43, 44, 45. sz. fénykép

2
GIFPL-RÓNAI MŰZÉUM KÁPOSVÁR

1/15/113

Épitkezés

Karád./Somogy m./

Rákosi M. utca 50. sz. ház

1962. IV. 7.

A "fundamentom fődből megtömvel". Fala "tömés", "tavasszal összesározgatom, meszellen." A falon a "sárvás meg vót puffedve", ezért egyszer "tömésig leverte". Kb. 80 cm vastag a fal. A "küláb" téglából. 90 éves lenne, aki itt lánykodott. Hosszában "mestergerenda", keresztben "gerendák". A pitvar fölött "vizvető gerenda". Öt pár kisebb távolságu "ollófa" tartja a végigfutó "tetőgerendát", abból indulnak ki szélesebbre a "szalufák", 2 ollófa között 6 db. Ezeket keresztben "lécek". A fedés "zsuppos". Rozsot "cséppel" csépellték. Ez "kévébe kötvel, egy kévé 4 felé vével az egy gica". Alulról kezdve ilyenekből fedték, a lécekre kötözték a "szoknyás"-t. Kétfelé hajtották, megvergették lapickával. Fenn kiáll a "szegés", "megkötve egymásután, mind a lány haját fonják, hogy a szél le ne dobja." "Apám zsuppút mikor kislány vótem, a hátamon vittem föl neki a pedlásra a gicákat. Az idősebbek botra vettek hármat-négyet, ugy bandukóttak fel a lajtergyán." A_z utcai ablakokon "salu". A homlokzatot faragott "szelamendeszka" szegi. A ház hátsó része már leomlott, jelenleg egy lakóhelyiség és egy nagy kamra van. Az utóbbi eredetileg konyha volt, "széles tőfadeszka" teteje erősen kormos, a tulajdonosok szerint régen szabadkémény lehetett.

Adatközlő:
Posza Imréné 40 é

Gyűjtő:
Horváth Terézia

Építkezés

Lakóház

1962. IV. 7.

Hollósi Mihályné háza. Beosztása: szoba, konyha, szoba. Fala tömés.

Nincs mestergerenda. Két végén "sárgerenda", hosszában "fű-gerendák".

Elöl, hosszában fut a pitvar fölött a "vizvető gerenda". A háznál keskenyebb talp-távolsággal 6 pár "ollófa", ezek tetején végigfut a "szelemengerenda". Ebből indulnak a teljes szélességet befogó "szalufák". A padlás alapját a "pallásdeszkák" képezik. Mivel a ház egyéni módon észak felé néz, a pitvar fölött "eresz-hosszabbítás" van, "mer főnek néz, és ne verje a víz a falat". Alatta "külábak", téglából, lefaragottak. A szalma tető alsó sora "péntölös gica", a többi "kettős gica", a legfelső sor "szegés gica v. pap gicák"-ból áll, a tető végén levő 2 "fara, farazat" "péntölös gicával" készült. A homlokzatnál a tető szélét a "szegésdeszka v. széldeszka" fogja le. Az utca felől évszám: 1862. /én annak olvastam, a tulajdonosok nem tudják elolvasni./ 37, 38, 39, 40, 41. sz. fénykép

Adatközlő:

Takács János 63 é, Kézscsomból jött
vőnek 40 éve

Gyűjtő:

Horváth Terézia

34., 35., 36. sz. fénykép

Építkezés

Lakóház

H RIPPEN-RÓNAI MŰZÉUM KAPOSVÁR

1/15/115

Karád /S omogy m./

1962. IV. 9.

A múlt századból. Annyit tudnak csak, hogy "a püspökség" csináltatott 3 ilyen házat. Az a különbségük a többi hasonló karádi háztól, hogy a "csucsfal" kis vakolatdíszítmények vannak. Alap-beosztása: /az utca felől/ szoba, konyha, újabban leválasztott kis kamra padlásfeljárattal, szoba, kamra. Eredetileg L-alakban nagy istálló is csatlakozott a házhoz, ugyanolyan technikával építve. A ház előtt végighúzódik a "párkány". Ennek falában a kamra fölött kis befalazott mélyedés, eredetileg ott volt a "padlásfeljáró". A fal "tömés". Ezen fekszik, a szélső rövidebb falakon egy-egy "sárgerenda" és a ház közepén hosszában a "mestergerenda". Keresztben fekszenek a "gerendák", ezeken hosszanti irányban a "padlásdeszkák". A mestergerendával párhuzamos elöl a "párkánygerenda" és hátul 1 hasonló "gerenda". A fent élben találkozó függőleges, sűrű "szalufák" alja ezekre támaszkodik. A 6 pár szögletes, fenn összezsapolt "ollófa" talp-köze csak a padlás szélességének kb. 3/4-e. Tetejükkel szelemt tartanak. A szalufákon lécek és zsupfedél. Elöl kiáll az "üstök". Elöl egy téglából készült "küláb".

Adatközlő:

Gelencsér Imréné Kiss Teréz 64 é

Cyűjtő:

Horváth Terézia

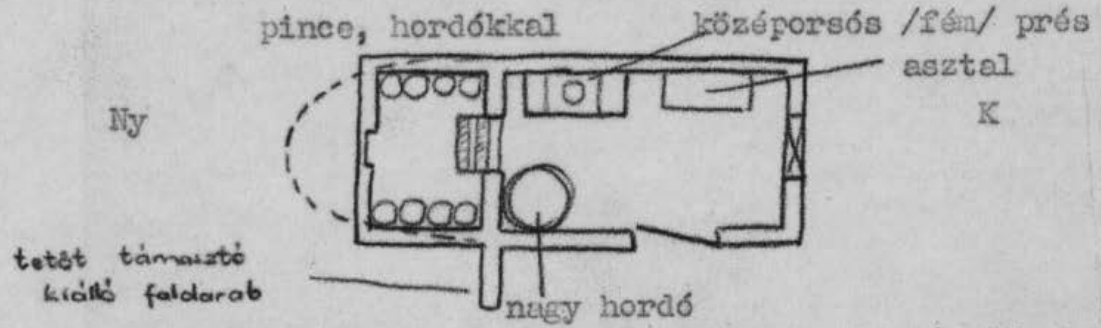

Építkezés
"Pince"

Karád /Somogy m./

1962. IV. 6.

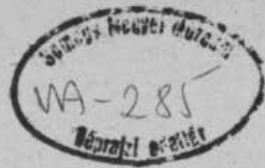
A 137. számú borospince, Béndek Jánosné tulajdona, aki a falu nyugati szélső nagy utcájában, a Báthory utcában lakik és a pince ott van a kertje és gyümölcsöse végében, ami egészen felnyulik az É-D irányú szőlővel beültetett dombvonalra. Alaprajz:

Ha kevés volt a termés, csak hordóban/ a nagyban/ lábbal taposták ki. A pincerészbe 5-6 téglalépcsőn kell lenni. Hátul vakablak-szerű, abba állítják a petróleumlámpát, ha borért mennek. Kivülről az ablak fölött padlásfeljárat, létrát kell odatámasztani.

50. sz. fényképmelléklet

Gyűjtő:
Horváth Terézia

Állattartás

Keréd /Somogy m./
1962. IV. 7.

Apám mesélte, /aki 1861-ben született/ hogy régen nagy ökörtartás volt, meg birkák. Ökörrel szántottak is, nem lóval. A gyerekek tavasszal már nem jártak iskolába, kimentek a jószággal és kinn aludtak is a bokrokban, ott nőttek fel. Abból az időből való az a mondás, hogy "szürbe vitték a szentültet". Mert a bojtárgyerekek már kinn voltak, úgy jöttek be húsvétkor és kivitték a "szentültet" /ételt/, ha hideg idő volt, akkor "szürbe vitték".

Akkor csak annyi földet szántottak, hogy a kenyér megteremjen, rozs, kukorica főleg, a többit ugarnak hagyták, ott legeltették a marhákat, birkákat. Sarlóval arattak, sok gyerek felnőtt, hogy nem ismerte a kaszát, emberek meghaltak hogy nem tudtak a kaszával bánni.

Adatközlő:

Horváth Jánosné Fülöp Borbála 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Disznótartás
I.

Karád /Somogy m./
1962. IV. 5.

Azelőtt 16-20 disznót tartottak egy háznál. Nyáron tököst, répát adtak nekik. A község fogadott kanászokat, Felsővárba is 2 volt, Alsóvárba is. /A falu északi és déli fele/ A kihajtás 3 határrészre történt, mert ketten egy irányba hajtottak. Az egyik volt az Akasztófai-domb /kelet felé/ ott volt az akasztófa, amikor Karád járási székhely volt, bürtön is volt. Ha a kanászok nem jól viselték magukat, újévkor felmondtak. Február 24-én volt a cselédfogadás, akkor mentek a cselédemberek helet keresni. Április 24-én, szengyörgynap volt a hurcókodás, mentek új helekre. Negyedévenként szokták fizetni a kanászt, konvenciót mindig előre mérték: 24 mázsa buza, 1 hold kukoricaföld, marhatartás /egy darab tehén borgyujával/, disznótartás, - ha kapált, akkor több disznót is tarthatott.

A községi Kanásznak van két pásztorház a községnek. Az egyikbe a bikás is bennlakott, nagy hosszú cselédház. A másik családok a pusztán laktak, azért vótak a puszták. Családosan jöttek. Köllett egy kanásznak 2-3 bujtár is, mer sok disznó volt. Még a feleségük is szokott menni segíteni hajtatni.

Adatközlő:
Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:
Horváth Terézia

Disznótartás

Kerád /Somogy m./

II.

1962. IV. 5.

„A hülék szoktak lenni a bujtárok, olyant fogadtak fel, akinek nem sokat kellett fizetni. Ő maga saját bériből fizette a kanász.-Elmondok egy viccet abból az időből:

Mennek a csöndérek a mezőbe. Találkoznak a kanással. A kanász csak maga van a disznókkal, meg a kutyája. Kérdezik tőle a csöndérek: Hát hogy van az, bácsi, hogy maga van, nincs bujtárja? Feleli a kanász: Vót nekem bujtárom, de mind elmentek csöndérnek!

A kanász tartott 2-3 kutyát, pulit. A sajátja volt. Betanították, az szaladt, a disznókat csomóra terelte. Botjuk vót, meg ostoruk, 3 ágra fonyott szíj. Egész nap ott az erdőbe ráérték, az ostornyél ki vót rozmarin-gozva a kés hegyével.

A hurcókodás után már másnap kihajtottak. Ha szengyörgynapkor kihajtott, akkor minden háznál annyi tojást kapott, ahány disznó vót onnan. Azér őrzött, mer az a hurcókodás napja vót. Vitték a karikós kosarat a karjukon, abba rakták a tojást. „Az asszonyok a kapuba mentek, ott adták oda. Egy kanásznak 300-400 gyült össze.

*Adatközlő:

Gyűjtő:

Horváth Jánosné 61 é

Horváth Terézia

Disznótartás

Karád /Somogy m./

III.

1962. IV. 5.

A kanász a kapott tojást eladta a tikászoknak /tyukász/, azok kocsi-
val gyűttek és kiabáltak: "Csiuszi, beuszi!" Akkor már tudták, hogy jön a
tyukász. A tojást meg baromfit azok vették meg, nagy ládákkal, hordókkal
vitték a városokra. -

A hizónak valókat szeptember elsején szokták befogni, Egyed napján,
másféléves-éves ártányokat. Kiszoktatták a malecokat fűhegyre tavasszal,
április-májusban, ott kinőtték megukat, aztán szokták befogni hizónak. Kará-
csonyra, januárba már jók vótak, akkor szokták a hizókat legjobban fujtogat-
ni./leölni/

Jobban mangalica vót, nem ezek a husdisznók, jó zsirosak vótak, göndör-
szőrűek.

A malec 7-8 hétig szopott, aztán leválasztották. de már 3 hetes kapott
krumplis moslékot árpaderával, csak lének, meg piritott rozsot, árpát,
hogy tanuljon meg porcogatni. Később sűt krumpli, parázson kukoricáliszt-
tel. A kijáró disznók este-reggel kapnak tésztalét, ételmaradékot stb.

. Adatközlő

Gyűjtő:

Horváth Jánosné 61 é

Horváth Terézia

Disznótartás
IV.

5. KÖZLEKÖDÉSI MÚZEUM KAPOSVAR

1/15/116

Kerád /Somogy m./
1962. IV. 5.

„A hizó darát, krumplit, kukoricalisztet lefoztázva, vagy ha szereti, kukoricát eszik, de az ritka. Akkor is csak kétszer naponta, débe csak inni kap hideg vizet.

A kanászok reggel 6-7 között éhajtották, most már urak a kanászok, már csak 9 órákor. Most csak két kanász van. - Mikor vót a tarró, éhajtották éjjel 3 órákor, hogy hűsen a tarróba fűszedjék azokat a fejeket. Aratás, tekerodás idején sokszor egy hónapig egész nap ott vótak, meghiztak jól. Különben a fűvet ették kinn.

„Október felé hull a makk, büdjmakk, csermakk, az erdőre hajt a kanász, jó a disznónak, jó tüle.

Vótak olyan helek, ahol makkal otették /otthon/, attól nem zsirozik ki, de jól kihusosoznak. Émentek szenni, ki vót edva harmadosan, vótak akik vittek haza makkot. Egyik évbe nagyon rossz kukoricatermés vót, direkt az asszonyok majdnem loppal is émentek.

Adatközlő:

Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

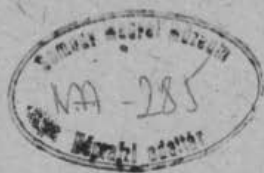
VI.

RIFPL-RÓHAI MŰZEUM KAPCSVÁN

1/15/64-83

Karád (Somogy m.)
1962. április

FÉRFI VISELET

20. old.

Horváth Terézia

Viselet
Férfi ing

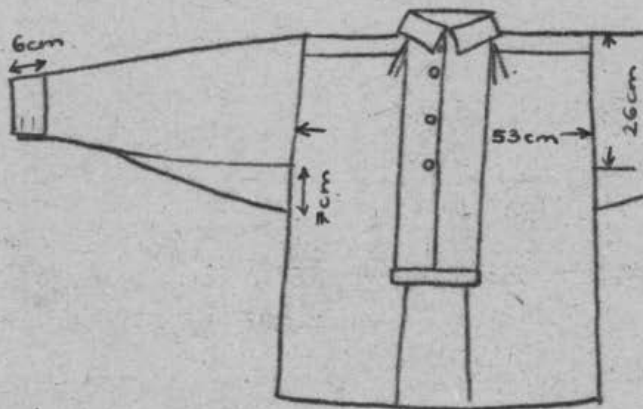
KIPPL-RÓHAI MUZEUM KAPOSVAR

I/15/64

Karád / Somogy m./

1962. IV. 5.

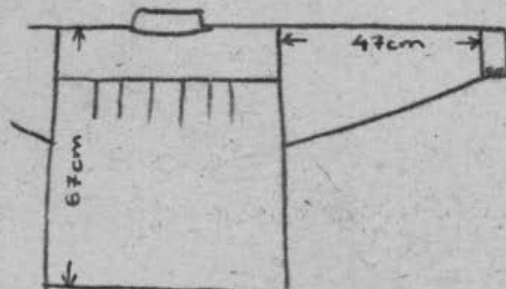
Szabóné varrta a 40-es években a férjének, „gyócsból”. Kihajtós nyaka van. Külön rávarrt lap a „válla”. Elöl a „burítás” mellett a vállá tövében 2-2 „red”. Az ujja alatt hosszukás „reszték”. Kézellő 2 gombbal. A burítás alsó végén „pöc.”

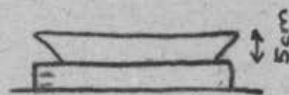
Adatközlő:

Szabó Józsefné 73 é

Hátja:

eleje

nyaka kiterítve

Gyűjtő:

Horváth Terézia

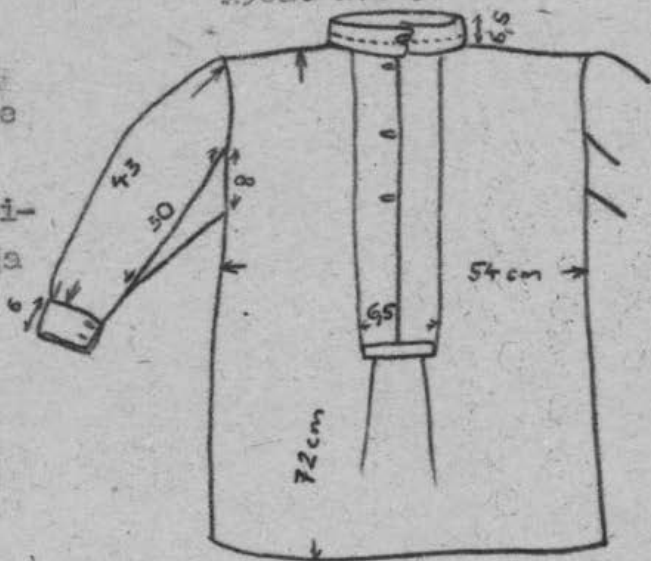
Visélet

Férfi ing

„Vászony” Szabóné varrta a férjének a 40-es évek elején, „Pici nyaka vót”, de átalakították kihajtósra. Csupa folt. 2-3 ilyen van a „sublótosládában”, ki-mosva, de vasalatlanul. Munkába hordja Szabó József.

Kerád /Somogy m./

1982. IV. 5.

Adatközlő:

Szabó Józsefné 73 é

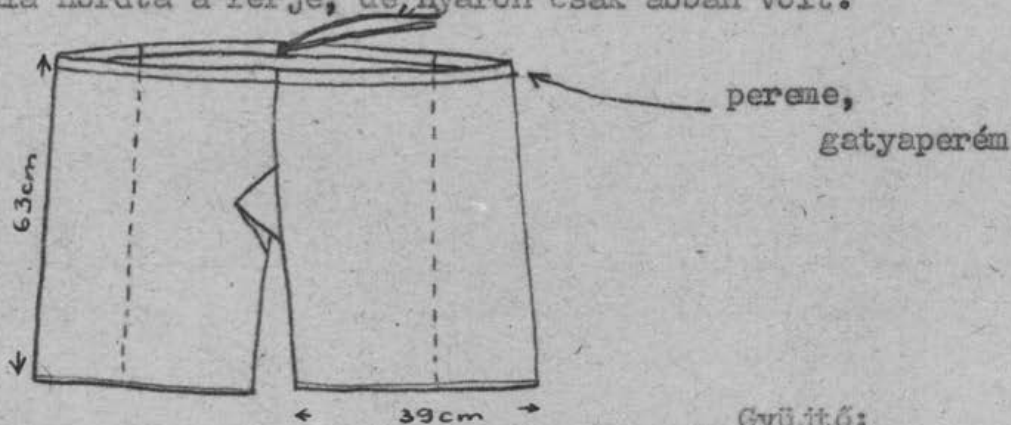
Gyűjtő:

Horváth Terézia

Visélet
Gatya

Karád /Somogy m./
 1962.IV. 5.

"Vászony. Házicérnával^h kézzel varrta Szabóné. 3 szelcs. A peremé-
 be "bó-timadzag" van fűzve," de vót aki otthon sodort." Elül a csukás."
 "Na-úrág alá hordta a férje, de, nyáron csak abban volt."

Adatközlő:
 Szabó Józsefné 73 é

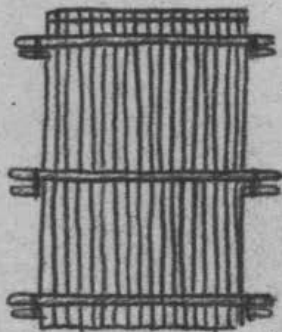
Gyűjtő:
 Horváth Terézia

Viselőt
Gatya

Karád /Somogy m./
1962. IV. 6.

"Ke-rádon nem vót mesterke, csak, redes gatya."

"Mosni nem köllött mindig" és hogy a ráncolás szép maradjon, az ünneplő gatyát "csaptatóba tették": "leredezték megvizezve és mint az ujjam, olyan vastag csaptatóba tették három helyen, mint a kerítést. Magunk csináltuk azt a vékony botot, közébe tettük és kettőnként spárgával a végét összekötöttük:

Adatközlő:
Bédek Jánosné 71 é

Gyűjtő:
Horváth Terézia

Viselet

Kerád./Soniogy m./
1962. IV. 8.Szűr

A juhásznak voltrégen. "Bebujós ujju, mint az esőkabát olyan."
"Piros csik a mancsattánál, rozmaringos." Ehhez kampós botjuk volt és
"gömbölkü" kalapjuk, a parasztoknak viszont "szélesre hajtott" kalapjuk,
télien prémes sapkájuk, mint a mai öregeknek is.

Adatközlő:

Kovács Józsefné 72 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Viselet

Karád /Somogy m./

1962. IV. 7.

Szűr

Régebben volt többeknek, "a pógárbácsik, mikor mentek a kocsin, az üléskosárban rájuk terítették." Nekünk is volt, de elveszett már. Nagy szögletes gallérja volt, az ujja nyitott. Hossza: "háromnegyedes". "Szűrözabó vót itt is, meg Szakoson."

Adatközlő:

Bogdán Józsefné Horváth Terézia 42 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Férfi viselet

Karád /Somogy m./

1962. IV. 8.

Gatya. "Csak a béreseknek volt rojtos". "Fekete gatya": A "nyers vászon
ugyis barna" és a sok hordásban nagyon "mocskos" lett, egész fekete a
gatya.

"Szűk nadrág." "Nem priccessel. Bocskai-kötéssel, fényes, fekete, zsi-
nyóros a combon elől, meg térden, karimázva, rózsák-formára."

Később a legények "priccessel nadrágot" hordtak. Az "ellenzős" nadrá-
gon egy négyzetes darabot le lehetett hajtani elől, amit a nadrág-
szíjba kellett befűzni, az tartotta.

"Nyakravalót a parasztok hordták, himzett ümőghöz ünnepeken".

A kalapon "a pántlikát csat" fogta össze.

Adatközlő:

Herengőző Lajosné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Férfi viselet

Karád /Somogy m./

1962. IV. 6.

"Ellenzős v. pricsessz v. pisztolynadrág.Vastag posztó, csak fekete."

Később a nadráganyag "szürke struksz, girizdes, csikos."

Kalap: régen fekete, kerektetejü, körül "kis keskeny fekete szalag, kis mászira" kötve.

A "fűstő" kötény neve férfiaknál is "előruha" volt.

"Pruszklik: fekete posztó, szabó varrta, ujj nélküli, föl magas nyakkal, fényes gombok, csak egy sor, de sűrűjen.Kitűzött; hátujja tulipánosra meg vót tűzvel, de feketével, nem látszott."

Lábbeli. "Bakancs nemigen vót, vót aki nem bírta a bakancsot, egész nyáron csizmába ment." -Gatyához papucsot hordtak, feketét, kis lapos sarokkal, kéreg nélküli."Csettegtek vele." Üzletben vették, v. suszterektől vásárban.

Adatközlő:

id. Vuicskó Jánosné 73 é

/Ma rka Júlcsa/

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Férfi viselet

Karád /Somogy m./

1962. IV. 6.

Régen "csak fehér vászoning, kivarrott, kezelője piros köröszszemmel vót kivarrva". Hétköznapi is azt hordták.

Gatya: "amikor lán vótem. Az uram nem járt abban". "Vót spelliknek kis rojt, bojt vót rajta, nekünk csak főszege". Egy ember télen is gatyában ment templomba. Azt mondják, régen a gazdagok télen két gatyát vettek fel egyszerre a templomba. "Rájuk vették tavasszal a vászongatyát, ősszel vették le, úgy pállották ki."

A gatyá elé hétköznapi kötényt kötöttek. Ma már furcsának tartják, ha férfi kötényt vesz fel, mesélik, hogy a Kula Tanti Kiskarádon "gyászba, a felesége temetésire fekete kötényt" kötött. Régen "legények mindig abba mentek vasárnap, csak úgy horta a szél". Ünnepre a "kék pamukfőstő kötény ki vót tűzvel fehér cérnával, girbe-gönbével, vagy aki szerette, rozmaringosan, gépvel, csak olyan kis gépöltéssel"; A század elején, kb. 1925-ig divatozott.

A gatyához nyakkendő is hordtak: "öregapánnak fekete selen, négysarkosból háromsarokra összehajtották, nyaka a lett csokorra kötötték."

*Adatközlő: id. Vucskó Jánosné

Gyűjtő: Horváth Terézia

Férfi viselet

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 4.

A századfordulón a „régii öregek úgy mentek templomba: „vászon imég, gatyá, ka lap, csizma volt rajtuk innepen.“Gatyához nem vót kötény.“9-10 szeles vót a gatyá. A vászoning előbb kiment a divátból. Gatyát még 1926-ban is csináltak, ma is akad egy-két öreg embernek, Az ajját itt nem cifrázták, rojt se vót. Az ing elején a borították 3 sorba ki volt varrva, a kézellő-je is. A csizma fényes fekete volt, „az öregebbje ódalrul viselkedett“ /oldalt varrottat hordott/, a módosabbaknak hátulvarrott. Amelyik legénynek a csizmaszára előtt alakban díszesen varrott volt, arra már mondták: „Gavallér gyerek!“

Dologra, baktancs, cipő volt.

Adatközlők:

Bogdán Györgyné 77 é

Szita Antal 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Viselet

Karád /Somogy m./

1962. IV. 7.

Férfi ömög

"Vót akinek 12 is vót, a parasztoknak, szép himes, egyik fehér, a másik pirossal, a lénzöl /kézelt/ piros kereszt szemre, az eleje szép szivesre kivarrva." Gyakoribb volt a csupa fehérrel himzett. A keresztöltést és piros színt csak a kézeltre alkalmazták.

Himzéskor a "lik" szurására "Isten tüskéje" v. "Jézus tüskéjét" /Gleditsia/ használtak, az adatközlő most is tart a varrodobozában néhányat, különböző vastagságut, a különböző nagyságu "likak" számára.

Adatközlő:

Kovács Józsefné 72 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Viselet

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 5.

Férfi ümög

40-50 éve mindenkinek kivarrott volt, hétköznapra is. A buritást himezték, a kezelőt és a nyakat. "Már fót sincs belőle."

"Ezt szokták legtöbbit, mert a nyaka, kezelője, meg az ümög elejire is akkorára lehetett, amekkorára akarta". Ceruzával szabad kézzel előrajzolták a vászonra: /gyócsing nem vót kivarrva sose/

"rozma ring": "középen a szára, láncra" kell varrni

"hosszikás a levél", kivarrása "tűtés"

"ez a gömbölű ez lik". Nem szabad kivágni az anyagból egy kerek darabot, ahogy a fiatalok csinálják, "a likat drótszeggel kell furni kifele, pár szálát kell csak hozzávenni, körülvarrni, jó kemény lesz" és nem bomlik ki.

Adatközlő:

Szabó Józsefné 73 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Hinzés

Karád /Somogy m./

Férfling

1962. IV. 6.

A lány 5 v. 7 ingot vitt /álta-lába-n páratlan számút/, az adatközlő hété-t, akkor "még nem is volt annyira divat". "Ingelő"-be varrta k. pl. "vizfoly-ásos" mintá-t, "ez a kanyargós a vizfolyás":

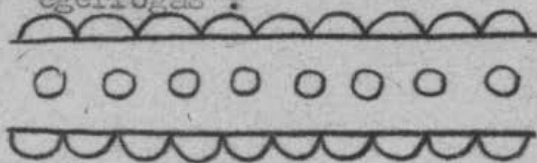

ilyen "csillag", "mindenhova egy, a hézagjába", ennek "két ága" van, száröltéses szárral, tömött, vagy luknak varrt levelekkel. "Egyik ág a másikára ráhajlott", összehajlottak. Varrtak különböző "korsós" mintákat. Kitöltő dísz a "pók, póklábas":

Amikor a varrásnál "lebök és beteker", az a "buzatötés".

Ez a minta az "egérfogas":

Adatközlő:

Gyűjtő:

Bénes Jánosné 71 é

Horváth Terézia

Viselőt

Karád /Somogy m./

Férfi ing

1962. IV. 7.

Balázs Molics Jánosék holmijából-való, a múlt század utolsó harmadából. Anyaga pamutos vászon. A derékrész 3 szélből, egy-egy ujja másfél szél. A "vállfőt" lekerekített.

Nyakán fehér himzés: →

A "burítás" fehérrel himzett "korsó"-szerű mintákkal, ennek két oldalán még szélesen "mesterke, lapicka", ráncolások stb. futnak függőlegesen.

A kézelő szélén fehér "cakkverrás", minden cakkban egy piros, töltött himzett köröcske, és 4,5 cm szélesen piros keresztöltéses dísz és egy szem szélessége 3 szál/: nagy négyzetes virágok váltakoznak száras tulipánokkal.

28. sz. fénykép

Adatközlő:

Gyűjtő:

Bogdán Józsefné 42 é

Horváth Terézia

1962. IV. 6.

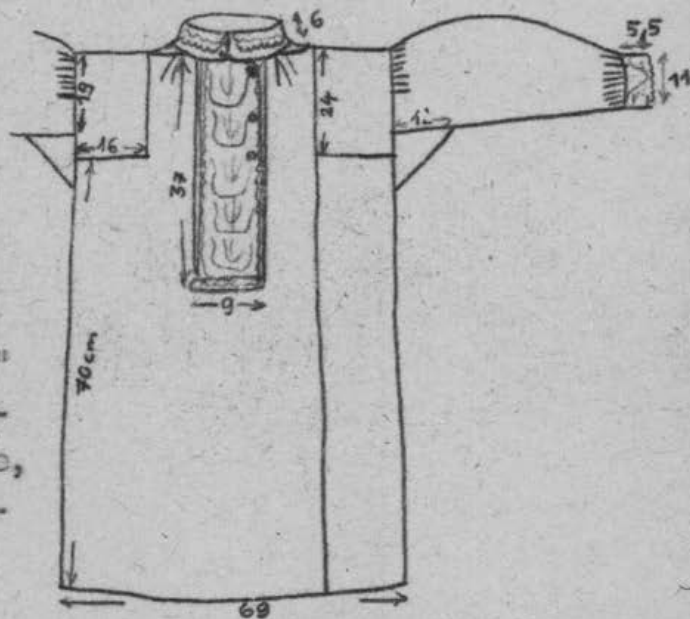
Visolet

Jegyzet

Az adatközlő ezt az egyet tette el az általa varrt és hímzett 4 darab-ból. A derékrész 2 és fél; egy-egy ujjá egy és fél szél. /1 szél=53cm/ Van "vállfót". Nyaknál ráncolt, 2 cérnaszállal; "két helyen türe megszedve, tűzvel /= tűzve/". A nyak két oldalánál kis betoldás: "hercli", ez is "tűzve". -A hímzést ő "írta ceruzával" és "démencé fonalból" hímizte. Motívumok: A nyakán "rozsmaring", egyik erre, másik arra. Ujján a motívum 3-szor ismétlődik, a "buritáson" a "korsó" 5-ször.

Adatközlő:

Harangozó Lajosné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Viselet

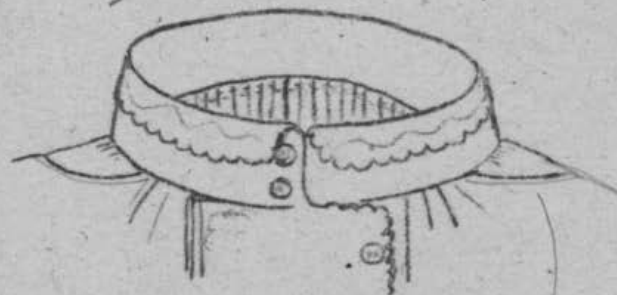
Jegyzet/folytatás/

Nyaka:

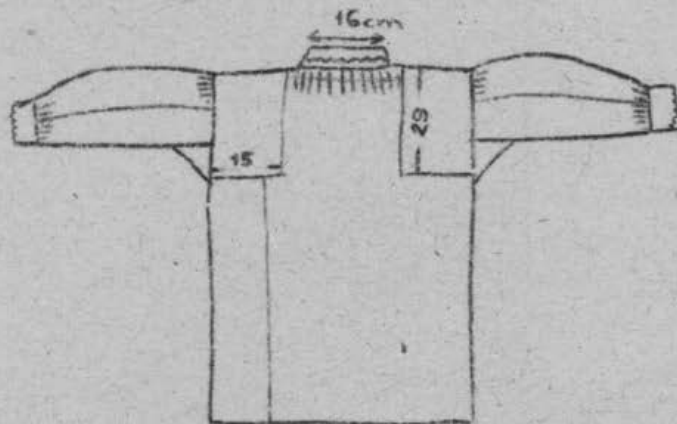
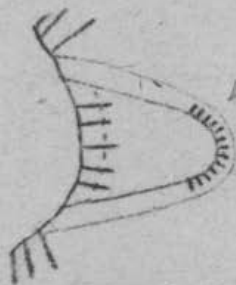
Kerád /Somogy m./

1962. IV. 6.

Háta:

A "hereli" kiterítve:

Adatközlő:

Harangozó Lajosné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Viselet

Karád /Somogy m./

Jegyzet /folytatás/

1962. IV. 6.

Hímzése. Motívumok:

pötty

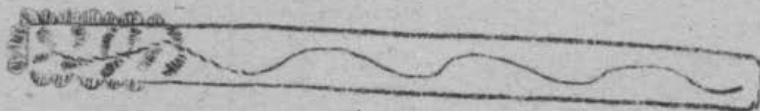
rózsa

calni, régi nevén cangedli

A "rozsmaring szára szálótés, a levél tömött ótés".

A "pöc" disze:

Adatközlő:

Harrangó Lajosné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Viselet

Jegying /folytatás/

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 6.

A nyak kihajtó részének egy darabja:

/Átdörgölés nyomán készült másolat/

A himzett részek alatt az egész ingen dupla az anyag, tehát a lyuknak himzett körök alatt a másik réteg szövet fehérlik.

Kivarrta:

Herangozó Lajosné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Viselet

Jegyzet

/folytatás/

A "burítás"
motivuma:

"korsó".

Karád /Somogy m./

1962. IV. 6.

Átdörgölés nyomán
készült másolat.

Kivarrta:

Harangozó Lajosné 77 é

/1900 körül/

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Visélet

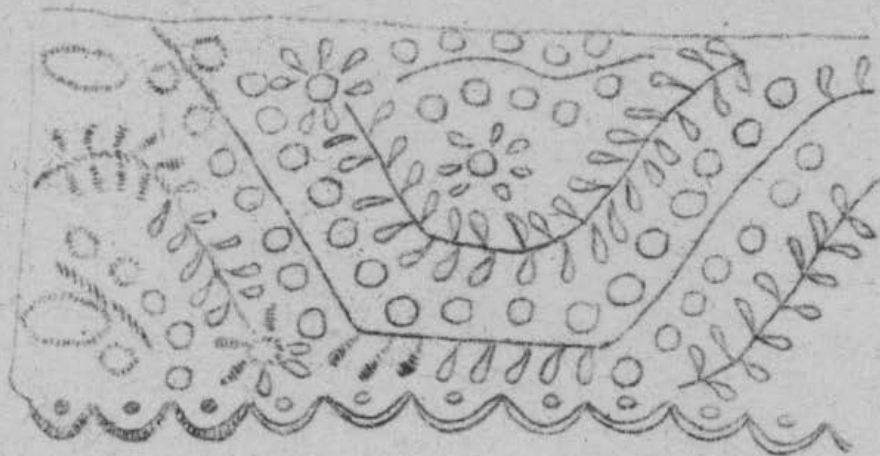
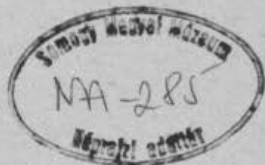
Jegying /folytatás/

20 RIPP-ROTHAI MŰZÉUM KAPOSVÁN
Kerád /Somogy m./

1962. IV. 6.

1/15/83

A kézelő fehér hímzése, átdörögölés után készült másolat:

Baloldalt két hosszukás gomblyuk.

A motívum egyszer fordítva ismétlődik, egyszer ugyanilyen állásban.

Harangozó Lajosné 77 é

Gyűjtő: Horváth Terézia

V.

RIPPL-RÓNAI MÚZEUM KAPOSVÁR

1/15/59-63

Karác (Somogy m.)
1962. április

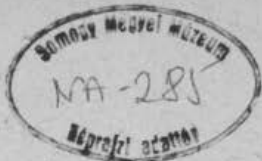
LÁBBELI

5

Horváth Terézia

Női lábbeli

Karád /Somogy m./

1962. IV. 4.

Harisnya

"Gombos kapca": fehér pamukból megkötötték bubosra, lányok 12 évtől, új menyecskék, ünneplőnek. "A legrégebbi elődeim mind ezt viselték".

"Bárány kapca": a század elején jött divatba, gyapju, tiszta piros, a "tutyisok" kötötték, később a boltba lehetett venni.

"Német kapca, bokás kapca": fekete harisnya, vászonnyal megtalpalva; tutyi, cipő nélkül hordták. A külső oldalán felfelé keskenyedő csikot képezve kivarrták rózsaszín, piros, zöld, sárga, kék szücsös virággal majdnem inkása formáig /féllábszárig/, zöld a levél, cifra a virág. Éhullároozva hordták öreg asszonyok, már csak nagyon akarták elhagyni.

—A boltba elszaladtunk meztláb. Anyám nyáron meztéláb ment a bálba. A fehérnép meztláb járt, ki hogy bírta a bökődőset, milyen jó lába volt. Fancsiba laktunk, kimentem egyszer a hóba is meztláb, mer szoritott a cipő."

Adatközlő:

Bogdán Györgyné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Viselet

Karád / Somogy m./

1962. IV. 8.

Bocskor

Vásárban készen vették régen, csatolni kellett, mint most a szesz-
szandált. Egész nyáron hordták férfiak-nők, " tarróra, kapáláshoz, masi-
nálásba, gyűtteni."

Adatközlő:

Kovács Jánosné 72 é
Józsefné

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Női lábbeli

Keréd /Somogy m./

1962. IV. 4.

Nő nem hordott csizmát, csak tutyit. Ez teljesen kötött, zárt papucsféle. Anyaga gyaptyu. Régen a tutyismesterek géppel kötötték. Van aki ma is köt otthon. Feketére festik, esetleg virágosra kivarrják. Száraz időben csak azt hordták. "Örültünk, ha szép tutyink vót".

Ha sár volt, cipőt huztunk, "csak egy pár cipő köllött". Lánykoromban volt egy cipőm misére, 1Ft 20 krajcárér. Esküvőre hosszuszáru cugos cipőm volt, 2Ft 20 krajcár.

Városba is tutyiba mentünk, fűhuzódtunk."

Adatközlő:

Bogdán Györgyné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Kerád / Somogy m. /

1962. IV. 6.

Viselet

Női lábbeli

Harisnya: ha valahova mentek, akkor nyáron fehér v. kéket vettek fel. A "gombos harisnya" üzletben is kapható volt, Harangozóné úgy vette mindig. Bokától térdig volt "gombos". Felerősítése: térd alatt "madzag, fűző /pertli/, rosszabb pántlika, akkor még nem hívták szallagnak. Nóta is van róla: "Kék pántlika a harisnyám kötője..."

Télre "piros kapca, bárán kapca" volt, "meleg, gyaptyuféle".

Cipő: télre "brüner", "hossziszáru, ruhaféle, ronda vót. Piros, kék vagy ződ pántlika egy csomóban lógott le" disznek. Bőrcipőt csak hétköznap hordtak az durva volt. Nyáron félcipőt hordtak alacsony sarku, fűzős, v. "cuggos": a csukását két sz les, párhuzamos gumiszalag képezte. Templomba is hordták. "Ezen nem vót sallangó, csak egy kis rózsza a fején, piros v. kék pántlikából, vagy egy kis csat. Nem bótba vettük, hanem vásárba, vagy csinátattuk".

"Rózsás tütyi csak 20-30 éve van."

Adatközlő:

Harangozó Lajosné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Vis ellet
Női lábbeli

Karád /Somogy m./
1962. IV.6.

"Mikó férhómenten, sárga cipő lag aljjal jött divatba."

Lány-ok, asszony-oknak "hosszuszáru, oldalgombos cipő, bőr- v. posztó-száru".

"Bruner cipő: erős, fényes szövet, félcipő és hosszuszáru is. Rá vót varrva rózsás piros, kék másli."

"Cúgos cipő: oldalt gumi, a-z a cúgja. Most csak férfiaknak."

"A tutyi feje ki vót varrva rózsával. Ünnepre, templomba is".

Bőrpapucs: "asszonyok csak hétköznap szoktak esettegni."

Csizma: mind fekete. "Oldalvarrott vót, később lett hátulvarrós, a-z már olyan nagy on nagy volt, megnézték", akinek olyan volt. "Vitézkötéssel a teteje kivarrva." Régen csak szegezett talpu lábbeli volt, az adatközlő "még mindig irtózik" a varrott talptól.

"Még énelötten vót a gombos kapca", "bütykök" voltak rajta. A harisnyá-~~kat~~kát térd alatt "kötővő" erősítették fel, "máig se tudnánk megviselni térden fölül".

Adatközlő:

id. Vucskó Já-nosné 73 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

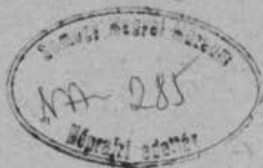
IV.

NYITÓ-ÉRTÉKELŐ MŰKÖZMŰVÉNY

T/15/42-58.

Karác (Somogy m.)
1962. április

NŐI HAJ- ÉS FEJVISELET

17 db. ✓

Florváth Terézia

Női fejviselet

RIPPL-RÓNAI MŰZÉUM KAPÓSVÁR

11/15/42

Karád /S. megye m./

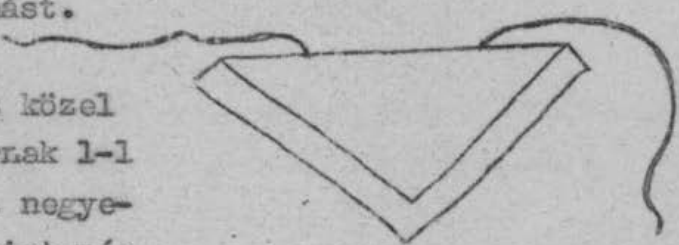
1962. IV. 4.

Fejkötő.

Amikor a kontyot feltűzték, ráfektették - elől egészen a homlokig - a fejkötőt, ez egy keskeny, hosszukás fehér „sifon, gyócs,” esetleg rózsaszín v. piros „kana, mint a dunyhaciha.” Ezt hátul a kontyra kötik, elől pedig l-l gombostűvel hozzátűzik a kétoldali fonást.

Ásó keszkenyő.

Egy négyzet alakú kendőt az átlójához közel kettéhajtanak. A hajtásvonalra felvarrnak l-l darab madzagot, a saroktól befelé kb. negyedénél. Felkötése: ráteríti a fejére, mint más kendőt, és lesimitja mind a 3 csücskét. A madzagsvégeket hátravezeti a kontya alá és egyik kézzel összefogja. A kendő két oldalsó csücskét kívülre fölhajtja és visszadugja a madzag alatt. Hátul csokorra köti a madzagsvégeket. Az oldalsó csücsköket kihuzogatja elállóra, a madzag mentén hullámosra. Egyedül köti meg; aki gyakorlottabb, nem is néz tükörbe. 17. 18. 19. sz. fényképek

• Adatközlő:

Gyűjtő:

Bogdán Györgyné 77é, Szita Antalné 52 é

Horváth Terézia

Viselet

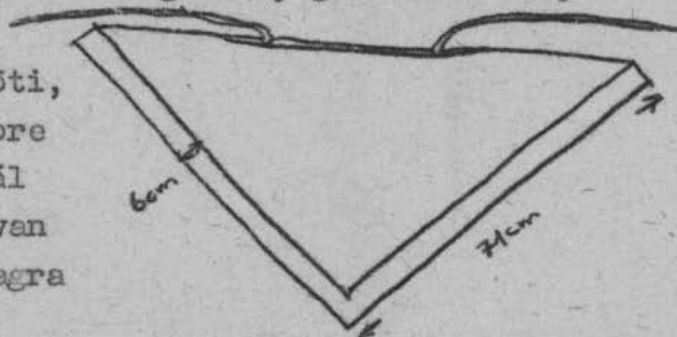
Kerád / Somogy m./

Āsó kendő

1962. Iv. 6.

"Először ilyet hordtak, az első háboru után még 10-20 év után, később kiresett, a második háboruhan elhagyták"; Az adatközlő már nem hordja, nem szereti. Előbb nagyobbat hordtak, aztán "évágtuk kisebbre"; van egy fényképe fiatalabb asszony korából, amikor egy lakodalomban szakácsné volt, ott is olyan kisebb fajta a "kánya keszkenő". Ez a példány "készen vót kendő", de az adatközlőnek nagyobb volt régen. Anyaga fekete selyem.

Nem felibe van hajtva, mert ha "egyenlős, nem áll jól, amikor hátraköti, lejjebb köll lenni egyiknek". A kisebbre hajtott részt kötik belülre. A hajtásnál egy ujjnyi széles darabon még befelé van hajtva és ott a négyszeresen vett anyagra varrva a kötő.

A fiatalabbak -50 évig is - "piros kasmir meg bécsi" kendőt hordtak, hétköznapi is. Ha mulatni mentek, "fehér széles máslit" kötötték hátul a megkötése fölé.

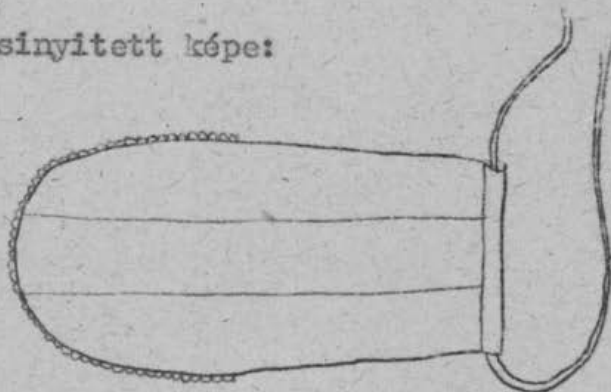
Adatközlő: Harangozó Lajosné 77 é

Gyűjtő: Horváth Terézia

Viselet
Felkötő

Kerád / Somogy m./
 1962. IV. 5.

Kicsinyített képe:

Felkötése.

Anyaga fehér gyolcs. Három darabból összevarrt. A hátsó egyenes végén "pertli" van belefűzve, ennek segítségével kötik a konty köré. Elöl kis fülecskékkel /fehér/ körülhorgolva; egy másik darabon kétszeresen: Elöl a 2 oldalra kifonott hajhoz 1-1 gombostűvel hozzátűzik. Az adatközlőnek 3 db. van, maga varrta, papírból szabást szoktak csinálni hozzá.

Adatközlő:

Kovács Józsefné 72 é

14. 15. 16. sz. fényképek + szabásmelléklet

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Visélet

Kontyfésű

Kerád /Somogy m./

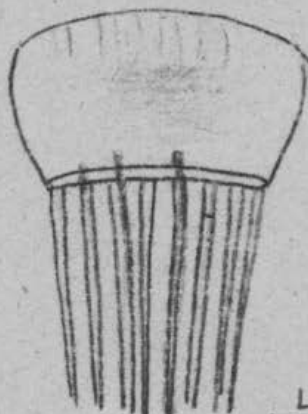
1962. IV. 5.

Boltban vették évtizedekkel ezelőtt. Barna, teknősbéka-utánzat.
Több foga kitörött, ezeket drótszállal pótolták, mert most már nem kapni ilyen formájú fésűt, pedig a régies kerádi hajviselethez ez jó.

Oldalról:

Hátulról:

L.: 12, 13. sz. fénykép

Adatközlő:

Kovács Józsefné 72 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Női hajvisolet

Karád / Somogy m. /
1962. IV. 6.

Az adatközlő most is így fésülködik: megszirozott haját elől középen kettéválasztja, hátul is két részt hagy. Elöl középtől fülig kifonja: 20 kis csomóra szedi szét a haját és az előlcső csomókat hátrafüzögeti kettenként, mindig egyiknek alá, másiknak fölé rakva, négyzetes hálót képezve, mely lefelé elkeekenyedik. Ennek a végét is hátrafonja és egy csomóba köti a haját a fej hátsó részén. Két hajfonatot csinál, 3-3 ág-ból, belülről kifelé emelgetve az ágakat. Betűzi a kontyfésűt éskétoldal-ról rácsavarja a fonatokat. ^{Megbilis: fém hajűszál} Fűzőr előtt kell fésülködni. A kifonást csak egyszer egy héten ujtják fel. Az adatközlő homlokánál már széles csik-ban kikopott a haja a fonat feszítésétől, ezért a két fonott darab tö-vét kissé előrehuzza és pertlivel összeköti, hogy ne legyen annyira há-tul a haja kezdete.

11, 12, 13. sz. fényképmelléklet.

Adatközlő:
Kovács Józsefné 72 é

Gyűjtő:
Horváth Terézia

Női hajviselés

1115/47
Karcád /Somogy m./

1962. IV. 6.

"Még a lányom is na gy vót, ki vót a ha jam fonva. Az egy adó
vó t, azt fonogatni mindig, meg meleg vót nyáron." De akkoriban még
azt mondták: "Aj, ez már annyira különöz, nem fonja ki!"

Adatközlő:

Bénel: Jánosné 71 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Női hajviselet

Kerád / Somogy m./

1962. IV. 4.

Iskolás lányoknak egy „fonyás” volt; aztán kis kontyuk volt két fonyásból; mikor erősödött a hajuk, ~~két~~^{egy} fonásból. Cifra, sárga drót, „hajtüvel, „csattal” erősítették fel, „cifrálták a hajukat. Régen csak zsirral kenték be, ókor-máskor, kinek h-ogyan tetszett, ki jobban szeretett pomédázni. Aztán később jöttek azok a faolajok. Az asszonyok „karádiásan” fésülködtek: elől középen elválasztották a hajukat és kétoldalt 3-4 kis fonatot csináltak, később egyre többet, 20-at is. Fenn középen sima maradt a haj, kétoldalt pedig fülig félkörbe előrehuzták a fonatokat, hogy kilátsszon a kendő alól. Az asszonyok „jó öregkoráig”, kifonták a hajukat, az idősebbek már „kevesebb ágra. Aki az 1920-as évek végén ment férjhez, néhány évig még viselte, de akkor „már pityegett-potyogott ki a divatból”. Hátral két fonatból kontyot csavartak egy „tehénszaru kontyfésűre.”

Adatközlők:

Bogdán Györgyné 77 é

Sziata Antalné 52 é

Gyűjtő:

Horváth Terezia

Visclet

Kárád /Somogy m./

1962. IV. 6.

Régen asszonyok, mikor a mezőre, v. templomba mentek is, "fehér lepedőt, vászonabroszt, a legszebbik abroszt terítették magukra, ha esett az eső. Akkor mutogatták az abroszt, amikor esett az eső. Az egyik néni- nek az abrosza, a Vizee Örzse nénié fogott, néztük az ablakból, ahogy végigfolt a piros lé, fogatott."

L.: 8, 9, 10. sz. fénykép

Adatközlők:

id. Vucskó Jánosné 73 é

ifj. Vucskó Jánosné 47 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Női viselet

Kerád /Somogy m./

Ünnepi öltözet

1962. IV. 8.

Az adatközlő így öltözik fel vasárnap: alsó ing, "flokony rékli" fe sötétkék alapon fehér mintával, két pöntöl, egy fehér parget alsó, egy fehér fodros, stráfos alsó, egy sötétmintás karton alsó, piros "kebel-lel" /mise után otthon ennek a szoknyájának a kebelébe fujta az oirát/, fekete "szövet, berakott főső szoknya", fekete "körülfodros liszter félkötény" /van ugyanilyen vállas "egész köténye" is/, barna "beliner kendő", hátul megkötve. /A rékli alja a kötény fölött kinn van/ Fején fejkötő, fekete selyem alsó kendő, fekete szövet felső kendő. Lábán fekete harisnya, fekete félcipő. Kezében inakönyv, olvasó és mint a többi bőszo-
knás öregnek: sima fehér zsebkendő.

7. sz., fényképmelléklet.

Kovács Józsefné 72 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Viselet

Kerád /Somogy m./

Fénykép

1962. IV. 6.

Az adatközlőt ábrázolja, barátnőjével, a mostani Bogdán Györgynével, 16 éves korukban. "Még akkor nem is vetette le magát ilyen fehérnép", de állítólag ők olyan jómódban voltak, azért csináltathatták. A barátnőjének az udvarlója mulatozáskor megölte a vetélytársát és börtönbe került, az ő számára csináltatták a fényképet.

A hajuk "kétfelé, három ágra" van fonva, a fejük tetejére "feltéve, meghajtva és előrehuzva", feltüzve.

A nyakukon "bárson" és "két rend igen apró kis fehér gyöngy". A keskeny fekete bársonyszalag rásimul a nyakra, rajta fekszik a gyöngy /2 sor/, mindkettőt hátul kapoccsal csukták.

A kezükben kivarrt zsebkendő és rozsmaring.

Adatközlő:

Gyűjtő:

Herangozó Lajosné 77 é

Horváth Terézia

Visélet

Fénykép

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 6.

Az adatközlő lánykorában. "Derekunkon át van kötve egy fehér pántlika, a másli hátul lógott le féligre a szoknyánkon." Fényképezéskor oldalra, huzta, hogy látszódjon. Fekete bluz, mert "jászútem édesanyámat". "Bő fekete selen kötény." A nyakán "mizli": széles, huzott csipke, amit külön vettek föl a bluz fölé gallérszerűen, elől kis kapoccsal csukódott. Csak ünnepen hordták. "Meg vót szedvel, magunk megpedeztük."

Adatközlő:

Herangozó Lajosné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Visélet

Karád /omogy m./

1962. IV. 3.

Vállkendő

Azelőtt nyáron "csárdás keszkenő" volt a lányokon, v. "liszter",
aminek a szélén kis rojt volt és hátul "egyre meg vót kötve" egy cso-
móra/. Ha templomba mentek, efölé még egy tilángli kendőt is kötöttek.

L. 5. sz. fénykép

Adatközlő:

Harangozó Lajosné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Viselet

Kerád /Somogy m./

Fénykép

1962. IV. 4.

Ennek reprodukciója a 6. sz. fénykéjmelléklet. Készült 1914-ben.

A képen látható személyek: Bogdán Györgyné Miklós Treszka 29 é, lánya Juliska 4 éves, meg az anyósa. Az anyós "réklije kinnaljas". Bogdáné bekötötte a "szövet rékli" alját a sötétkék szövetszoknyába, melynek alján "koptató van". Derékán "gürtni", amiben gami van, "összeugrott", elől nagy "csat". Alatta 2 "péntő" és 5 alsó szoknya van, ebből egy "fehér parget", 5-6 szeles, neki "semilyenbe se vót több", "kövér voltan". "Aki vékonyabb", 12 szoknyát is "rávott", volt akinek 12-14 szeles volt. - Felső szoknyája "duflaszéles szövet, négyszéles", általában 3-5 szélből szabott szoknyák voltak. Előtte "fekete selen kötény, pucok selen, fényes, mint a pucok /="vakond"/", olyan anyag, "mint az atlac, a másik fele nem vót fényes". A kötény alján fekete csipke. Haja szélesen kifonva, nagy fekete alsó kendővel. Juliskán "fehér zefir rékli, kis apró szivamag vót rajt", és "piros delin szoknya fekete kockákkal" - ez kisebb lány korában divat volt. Körülfodros fehér zefir a köténye, később "kantáros egész kötény" lett a divat.

Adatközlő:

Gyűjtő:

Bogdán Györgyné 77 é

Horváth Terézia

Női haj- és fejviselet

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 6.

Lány: hajuk régen "lógos két coff", a felétől lefelé szalagot fontak bele, amiben "jó dupla rózsák" voltak. Mindig ugyanolyan szalagot kötöttek a derekukra is, amilyen a hajukban volt. Később "a hajunk patkóra vót főtüzvo."

Asszony: kifonta a haját 15-18, sőt 21-22 ágra is. Fiatalabb korában az alsó kendője "piros bécsi ződ rózsával". Később hétköznapra "klott, kasmér, cs árdás", ünnepre "selam ; zirgett-zörgött, süket vót az ember tőle". A "fejkötő" kanavász v. gyócs. Az adatközlő most is "kiköti a fejét, de nem selammal, csak olyan kicsire, hogy a fejkötőt megfogja." Fiatal asszonyok ünnepre a piros pruszlihoz "tilángli" kendőt kötöttek a fejükre, amiben "pötty van, meg lóherleveles, más mint a csipke."

Adatközlő:

id. Vucskó Jánosné 73 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Női viselet

Karád /Somogy m./

Felső kendő

1962. IV. 5.

Áll alatt kötik meg. Az alsó kendő két elálló csücske kilóg alóla. Az adatközlő ünnepi kendője fekete szövet, kés rojttal. Otthon általában nem is köt felső kendőt.

Fiatalkorában - emlékszik - egy menyecskének volt fehér kiverrott fejkendője, de azt furcsának tartották, "olyan vót, mind a szemfedél!"

25, 26, 27. sz. fényképek

Adatközlő:

Kovács Józsefné 72 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Női fejviselet

Karád /Somogy m./

1962. IV. 4.

Āsó keszkenyő.

Bogdánné pár éve hagyta csak el, a fejkötővel együtt, mert a kettő divatja együtt jár, "meg se állt a keszkenyő már anélkül, amiód szerint kellett a keszkenyőt vezetni." - A színe, legjobban fekete, meg 40-50 éves korig piros bécsi. Sötétkék v. fekete madzagot varrnak rá. Van úgy, hogy kasmir, piros rózsás széllal, de azt megeszi a moly, elveszekedik. A lakodalomban 10-11-ig tartott a vacsora, akkor "kiszállították a menyasszonyt, bekötötték a fejét", "hátrakötötték a fejét āsó kendővel, nagy kánya sarokkal."

Főső kendő

Főleg „selem. Pl. 30.30 cm-es, fekete alapon barna széllal, virágos szélű, "ezt fiatal is bűtre, temetésre feltette." Volt rózsaszín, fehér is, kb. 40 éves korig hordták. Szitánénak, amikor férjhezment a 20-as évek végén, volt szürke, fehér, barna, sötétkék; kisebb, de vastagabb „selem, ugyanilyen.

Gyűjtő:
Horváth Terézia

Adatközlők: Bogdán Györgyné 77, Szita Antalné 52 é

Női viselet
Ásó keszkenyő

Karád /Somogy m./
1962. IV. 5.

Formája, megkötése, mint Szita Antalnénál. De Kovácsnének kisebb van, mert most is hord ilyent, és az öregebbek kisebbet hordtak régen is. Szitánénak a fiatalkori van meg, azért nagyobb. Meg ahogy a divatja kezdett múlni, ezáltal is kisebb lett az alsó kendő. Ha felkötik, olyan mint a s/zárnyak, ezért mondják, hogy "kánya", "kánya keszkenyő". Ma már csak egy-két öregasszony hordja Kovácsnéen kívül. Mondják is neki, ha jön a templomból: "repülsz", megmosolyogják az elálló kendőjét. Van neki egy "dologténapló" kopott fekete selyemből, ha vasárnap leveszi, nem is nyitja ki, egyben húzza le a fejéről és úgy megkötve teszi be a szekrénybe. Az ünnepi is fekete selyem, de szebb. Ezt mindig kiterítve teszi el, cukros vízzel ki szokta keményíteni. Az alsó kendő alól a fejkötő csipkéje elől kilátszik. 20. 21. 22. sz. fényképek

Adatközlő:
Kovács Józsefné 72 é

Gyűjtő:
Horváth Terézia

III.

RIPPL-RÓNAI MÚZEUM KAPOSVÁR

T/15 / 24-4A.

Karád (Somogy m)

1962. április

NŐI FELSORUHA'K

180 ✓

Florvath Terézia

Női viselet

Karád /Somogy m./

1962. IV. 8.

Édesanyémnek még "hosszi imeg"-je volt, az elején "mesterke" /szálhuzásos technika/, az ujja kivarrrva, vett még rá vászon "péntölt".
Később "félinget szoktak" hordani, nekem már csak olyan volt, de mind vászon.

Régen alsó ingben és egy rossz alsószoknyában aludtak.

Lábbeli: nyáron kivarrott, himzett tutyit hordtunk. "A gyaptyut megfontuk és abból megkötöttük. A németektől tanultuk." Megfestettük feketeire, és amikor kész, a virágokat "ugy värgyuk bele pamukkal."

Ha nincs bluz valakin, csak alsó ingben van, azt mondja: "rétümege vagyok". Régen húsvétkor úgy mentek templomba fehér ingben, fehér köténnyel, fekete kendővel.

Adatközlő:

Kovács Józsefné 72 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Női viselet

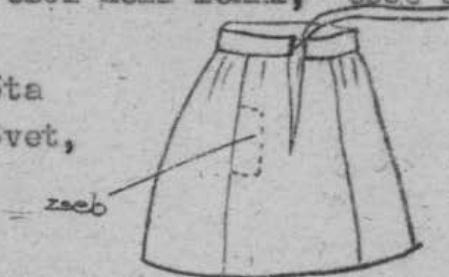
Karád /Somogy m./

Szoknya

1962. IV. 5.

Bő szoknyát hordtak, „6 szébe, 7 szébe, félszoknya, csak derékig ért. /nem egy beruha/. Megredütük, redes vót, lerakott. Elöl hasatt, később hátul, ki hogyan akarta. De a zsebnek elől kell lenni, „ebbe szoktuk a pálinkás üveget eltenni“.

„Féllábszárig érő volt már 100 év óta mindig. Köznapra pamukfőstő. Innepi szövet, lisztér, selen, bársony.“

Előruha.

„Mindig van előttünk egy előruha, régen így hívták a kötényt. Anyaga: főstékes, pamukfőstő, az innepi lisztér.“

Réklí.

Hosszuujju bluzféle. „Dógozónapló csak főstő. Az ünnepi sima puplín, mol, sifony, selen, v. virágos bársony: piros, ződ, kék, nem az a présüt, de sima. Gyütt rá széles fodor, - vízszintesen a mellre.“

Adatközlő:

Szabó Józsefné 73 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Visolet

Kerád /Somogy m./

Női ruházat összeállítása

1962. IV. 6.

A bluz színe és anyaga olyan volt, mint a szoknya.

A "dudos" szövetszoknyák eljárja 3-sor pántlikát varrtak, "békanyel-
vesen szedte meg, megcsipve, bubosrá:" összetologatva:

Szín-megfelelések:

Szoknya:

Pántlika:

kék

rózsaszín

piros

kék, de főleg fehér

bécsi

csak fekete

sárga

zöld v. kék

zöld

rózsaszín, piros, v. kék

Adatközlő:

Gyűjtő:

Harangzó Lajosné 77 é

Horváth Terézia

Női felsőruha

Karád /Somogy m./

1962. Iv. 4.

„Pruszli: a dudos ümög fölé vették. Volt külön hétköznapló és misére ünneplő. A legrégebbet zsinyórral is diszítették. Később békanyelvesen megszedett szallagokat varrtak elejére, hátára is, a szallag közepibe gyöngyöt fűztek.”

Kendőt is kötöttek a pruszli fölé: "kis rostos /rojtos/ szövetkendő", "miskolci keszkenyő: koszorus szélű, pöttyes", "kis apró csillagos" stb.

Kötény: „fodros vót az ajja, sötétkék, v. sötétebb színű. Anyaga: "miskolci"

"Ködmény": a régi öregek hordták csak, ember is, asszony is. Csipőig ért, ki vót varrva a széle, piros, sárga, zöld, kék koszorura, virágra, szücsmunka. Azelőtt tartottak birkát, annak a kifordított bőréből készült, barna külsejű. Egy ember gyönyörűre ki tudta készíteni. Szücsök "itt ize vótak, meg jobban Kaposba. Van aki újáztat /most is utánacsináltatja/ mertélen jó meleg. A szebbet étette/ünneperé/, de az a fajta, alacsonyabb hétköznapra is. / = ugyanolyan, csak nyüttebb/

Adatközlők:

Bogdán Györgyné 77é, Szita Antalné
Bogdán Julia 52 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Női felsőruha

Karád /Somogy m./
1962. IV. 4.

„A felső szoknya 8 szeles volt, gazdagnak finomabb, szegénynek ócskább anyagból. Redesre vót rakva, mint a hermonika, alig fértünk be a templomajtón, én is úgy viselkedtem. A szoknya hasadéka attól függ, "ki mekkora testtel bír, aki nagyobb testű, annak nagyobb hasadék kell."- Az alsószoknyákat husvétra keményítették, vasalták, volt aki belebetegedett a sok szoknya-vasalásba.

Nekem nem vót dudos ingöm, utána csupa hos-szuujju réklit hordtunk. A dudos ümög nyári ünnepi viselet volt, alatta gyócsümögöt hordtak. A dudos ümög ujja könyökig ért, bő volt, főtúrták bokrosra, vállnál bubos lett, a kar felső részén megkötötték, szallagot, bokkrétát kötöttek rá, ez kék, rózsaszín v. piros volt. Nyakára, elejére bolti csipkét varrtak, ha akarták, gallért varrtak rá.

Kisümög:ujja rövid, szűk, a végére csipkébű bodrot varrtak, gumival összefogták, "ugy hogy az egyik bodor aláfekszik, a másik meg fönnebb." Mosáshoz, meg nyáron kapányi, aratni szerették a lányok a kurta ujjut, meg bő, bokros volt a kezük szárán."

Adatközlő:

Bogdán Györgyné Miklós Treszka 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Viselet

Karád /Somogy m./

1962. IV. 6.

Kis ümög

Olyanforma, mint az alsó ing, de ezt bluzként hordták régen. Az elején a gombolás mellett kétoldalt végigfutó "cifraság csipkéből", az ujjá végén "stráf", "két oldalra rakva", "rakottan", középen körülkötve "pántlikával", ami kék v. piros. Volt úgy, hogy "redes" szalag volt rajta, "megszedve."

"Mulatni, kocsnába, lakodalomba" vették fel.

Adatközlő:

Herangozó Lajosné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Visalet

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 7.

Lepénye Rozi néni mesélte, hogy régen a lányok cipőben, de haris-
nya nélkül, rövid ujjú dudos tőgben és csak vállkendőben mentek télen
is a templomba. Egész kék lett a kezük, de ők azt mondták, hogy nem
fáznak.

Adatközlő:

egy 50-60 év körüli asszony
a temető utca végén

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Karád /Somogy m./

1962. IV. 7.

Női viselet

Nyakra való rojtos kendőt csak nagy lányok hordták templomba, a "dudos ümögöz", ami molból volt, az ujján fodorral és szalaggal. "Mikor elgyerekesedtek", akkor már nem hordták a dudos ümögőt és a rojtos kendőt. -A dudos ingre sokszor csak egy fehér "tilángli" kendőt kötöttek. Az ing nyaka nem is látszott a rágombolt fodros "mizlitü". Elöl végig fel volt vágva. Az ingre előbb felvették a "szallagos pruszlit", aminek a háta is mind nem látszott a szallagtul. Annak a tetejire jött a szép nagy kendő." A fiatalok hátul egy "pántlikát", szineset - kötöttek a derékukon "bok-rétára" megkötött vállkendőre.

"Köcmeny" csak az öregeknek volt, anyámnak se volt már. En is télen mindig "parget réklit és belinar kendőt" vettem, a fejkendőt is abba belekötöttem.

Régen a lányok hajfonatában középen is és a "végibe másli" volt. Később az lett a szokás, hogy "főtűzték hajtüvel". Lánykoromban, amikor fésülködtem, elől "leredeztam kis vízzel, kézzel lehuztam" a hajam. Asszonykoromban "kontyfésün" volt a kontyom, és elől "ki vót fonyva, de fejkötőt nem használtam, parasztok nem használtak, csak iparosok."

Adatközlő: Hollósi Mihályné 83 é

Gyűjtő: Horváth Terézia

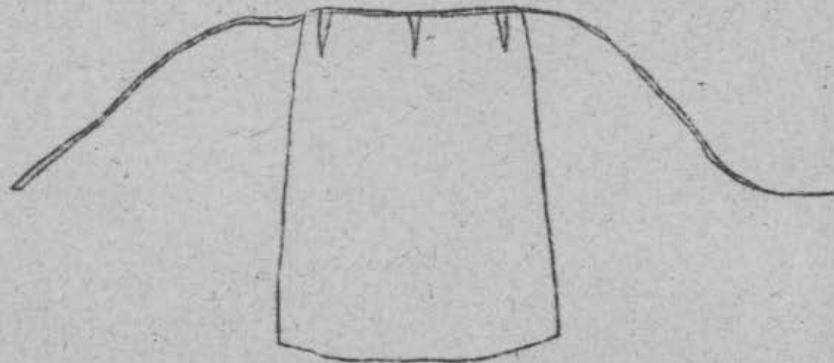
Viselet

Karád /Somogy m./

1962. IV. 5.

Női kötény

"Dologhoz, dologté napra való előruha, kékfestőből:"

A szoknyának csak elülső részét fedi.

Adatközlő:

Kovács Józsefné 72 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

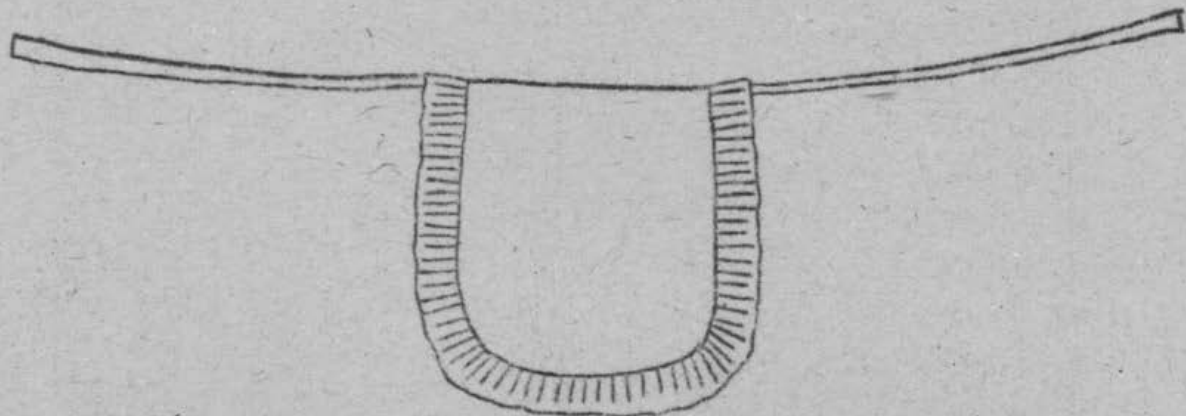
Viselet

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 5.

Női kötény

"Fekete liszter körül fodros ünnepi félkötény":

L. 7.sz. fénykép

Adatközlő:

Kovács Józsefné Puskás Rozália 72 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Viselet

Karád /Somogy m./

1962. IV. 4.

Leves rékli

"Napam" hordott olyant, "öreg cseléd vót" már. Ez a rékli 3 darabból állt: 1 hátulja, 2 eleje, kívülaljas, elől meg volt "gömbölitve", az alján "körbecsipke".

Adatközlő:

Bogdán Györgyné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Visélet

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 5.

Női ruházat összeállítása

A "tilángli" ujju dudos ümöghöz pruszli és kasmirszoknya, ugy mentek a kocsmába. A "pruszli" kék, piros v. sárga bársony volt, rajta sok szalag, ami "meg vót bögyözve, szeðve", a háta "hegyes, frakkos" volt. A kötény 2-3 ujjnyival volt "röviggyebb a szoknyájánál", mondja a "nóta is":

"Két ujjnyival hosszabb a szoknyájánál a szallaggya,

Három ujjnyival meg rövidebb a köténye; ;"

A kötény "keskeny", és "kis gömbölkü az ajja". Volt fehér "tilángli", "sötétkék csipkekötény", "piros bársonykötény". "Zöld vagy kék" szoknyához pirosat v. kéket vettek.

A szoknyákat régen "nem magábul szegték, hanem pirossal, az a kebel"; az adatközlő kardon és szövetszoknyáin belül ma is 3 ujjnyi piros azegés van. A kasmirszoknyája "11 szébe vót, bördő, sárga rózsával."

"Kis ümög"-höz "házi bécsi szoknya" való, "apró redes", az alján 2-3 sor fehér "görbe csipke/farkascakk/ vagy füző /pertli/"

• Adatközlő:

Gyűjtő:

H arangozó Lajosné 77 é

Horváth Terézia

Viselet

Karád /Somogy m./

Női ruhák

1962. IV. 7.

Édesanyám varrt /himzett/ zsebkendőt meg férfilinget: eleje, nyaka, kézelő, - fehér és piros keverve. "Nem köllött annak írnia" =nem rajzolta elő a mintát. "Maga fonta, varrta, ő szütette meg férfítakácsokkal."

Amikor kapálni mentek, ez volt rajtuk: "kis ing, az be vót kötve a /hátsó slicces/ pöntöl alá, egy fölső szoknya, kis blúz. A pöntölt meg-ráncutuk, megmellyeztük. Iskolás kislánynak már vót. Azoknak is 2-3 első-szoknya, szépen mozsva, vaséva, kikeményítve, fehér. -Parget első-nyáron nem veszünk fel."

A blúz hosszú ujju volt, általában más anyagból, mint a szoknya, de lehetett ugyanolyan is, kinek hogyan tetszett.

Kötény: kis "mellye" volt /pánt derékon/, hátul megkötötték madzag-gal.

Az olyan kis lány, aki már úgy "lótott-futott", kapott a nyakára ün-neplőnek "mizlit", meg gyöngyöt fölé, de egy sor "öleg vót". Vagy bársony-szalagot tettek a nyakukra és afölé gyöngyöt: "aprósömű, fényes, megvet-tük a bábos sátoroknál a vásárban, otthon fűztük."

Adatközlő: Hollósi Mihályné 83 é

Gyűjtő: Horváth
Terézia

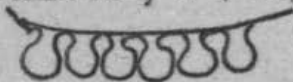
Női viselet

114 KIPPL-RÓNAI MÚZEUM KAPOSVÁR /15/ 37

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 6.

"pintlis pruszli": hátul "farka volt, háromrétű", 6-7 ilyen fülecske:
Az volt a "pintli".

Efölé "nyakbavető kasmirkeszkenyőt"

vettek. Hátul a csücske nem egészen derékig lógott. Elöl "főszedték sok redővel", hátravezették a két végét és egymáson keresztbefektették, a "pintli" alá. "vót egy nagyfejű gombostű", azzal megtűzték derék alatt. Rajtós, a vállat is fedte.

Ha "főstőszoknya" volt rajtuk, akkor "csárdáskendőt" kötöttek a vállukra, ami "zöld, kék, v. piros festő; nem rajtos", és mindig "olan színű, mint a szoknya".

30-40 éve nem hordanak már pruszlit és vállkendőt.

A "dudós ümög" "organtil, az eleje mol", az ujját gumi szorította össze, kívül színes szalagot kötöttek rá. "Nyáron annyira szerettem!"

Ünnepen "tilangli cs-ipekébül" két sor mizlit, fehér gyöngysort, kettőt is, vettek a nyakukra, a mizli közé még szalagot is, "hogy ki ne lásson a nyakuk". Bárscryszalagot is hordtak a nyakukon. Háromkerítés-fülbevalót. Nyakra "aranylánc az már lukszus vót;"

Ada tközlő: id. és ifj. Vucskó Jánosné

Gyűjtő: Horváth Teréz

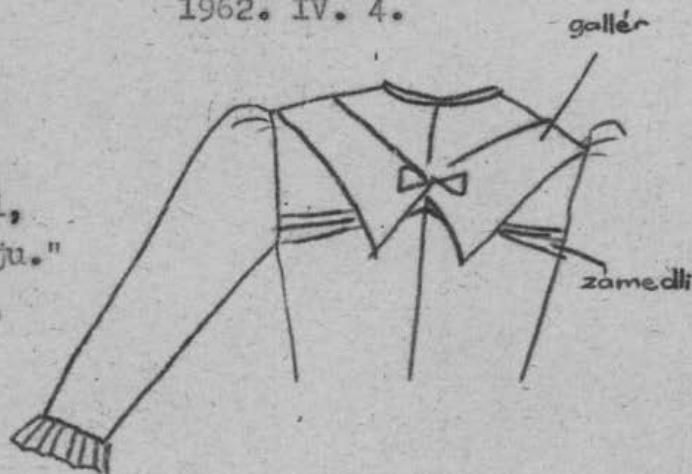
Viselés

Fénykép

Bogdáné az 1910-es években.
 "Föstórékli" van rajta, "valahova
 mennyi való". "Franciás" szabásu:
 az eleje 2 vízszintes darabból áll,
 a felső a "franciája". "Fodros ujjú."
 "Akkor kezdték azt a bubos ujjut,
 azelőtt símeujjut" hordtak.
 A lábán füzös félcipő.

Karád /Somogy m./

1962. IV. 4.

Adatközlő:

Bogdán Györgyné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Viselet

Karác /Somogy m./

1962. IV. 6.

Mizli

"Nóta is van" arról, hogy az "egyszeri lán főtette a mizlit, glódiestüskével tüszték meg neki és mikor ment az esküvőre, leesett neki a mizlije". Itt történt. "Agácatüskével vót főtüzve neki a mizlije!" -ugy csufolták.

Adatközlő:

Harangzó Lajosné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Női viselet

Karád /Somogy m./

1962. IV. 8.

Apám nagyenyjának öregasszony korában is „dudos ümögje” volt. Mindenféle ruhájához volt külön „selenkötény” v. „csipkekötény”, olyan hosszú, mint a szoknya. Sötét, „kasmér” kendőt hordott a fején. Volt „ködménye”, amiből „büten is reggeli misékre” hordott, de a karácsonyi misére levették. Derékig érő volt, „kivarrott, cifra, kék, zöld, rozsmaringágakkal, rózsákkal. Fiatalabbnak fiatalabb színű. Mig meg nem halt, elhasználta azt a ködmönt. Kasmerkendőt kötöttek a tetejibe.”

Fiatal koromban az alsószoknya alja 15 szeles volt. A bő szoknyában a lányok „oanok voltak, mind a ribizlibakor, szépek!” Szerették az „ellenkező színeket”, ha „minél viritősebb, ceecsét, mint a gyerekek.” Pl. a piros-hoz fehérét v. „kékesebb színeket.” - 7-8 éves kislányon is volt 3-4 szoknya. - lánykoromban „bügyörkére”/apró hullámosra/ megrakott szallagokat varrtak a szoknyára, négyet is, az aljától kb. tenyérnyire.

Bruner cipő volt, sárgaréz patkóval.

„Az esküvői ruhám sötét selen, a kötény is, fehér csipkével.”

Adatközlő:

Gyűjtő:

Cserebi Kiss Imréné Markef Anna 67. é

Horváth Terézia

Női viselet

18
RIPPL-RÓNAI MŰZEUM KAPOSVÁR 1115/41

Karád /Somogy m./

1962. IV. 6.

Kb. 30 éve ünnepen ifj. Vucskóné 9 vasalt szoknyát viselt, 10. volt a fölso, meg még a 11. egy pöntöl. Most már csak 4-et vesz fel egyszerre. A szoknyák "félszárig érték, csak aki tette magát, az viselt bokáig érot."

A selyenkötény, liszterkötény ráncos volt, olyan széles, mint egy fél szoknya. Az öregeknek csak fekete. Csipkekötényből csak fehér és fekete volt ezeket minden színű ruhához fel lehetett venni. Az "előruha" "föstö".

Régen a ruhától elütö színű szalagot kötöttek a derékukra, késöbb volt a "gürtli",

A szoknyákat "nem magából szögték, mindig pirossal, bécsi pirossal, még a fekete szoknyát is, ha mennek, akkor ne a fekete látsszon, hanem a szép piros."

Akinek még nem volt gyereke, az pántlikát kötött hátul a fejkendőre: fiatalabb rózsaszínt, de a legtöbben pirosat; és a hajukon elöl "kicsipkéztek a fonyást".

A "selenkendö" lehetett kék v. zöld /alapon/ piros rózsás, v. fekete /alapon/ rózsaszínű rózsás. Régebben a kendöben a ruhától "elütö virág"-nak kellett lenni, késöbb pedig azonos színűnek.

Adatközlö: id. Vucskó Jánosné Gyűjtö: Horváth Terézia

II.

RIPPL-RÓNAI MŰZEUM KAPOSVAR

1/15/8-23

Karác (Somogy m.)
1962. április

NŐI ALSÓRUHÁK

16. old. ✓

Florváth Terézia

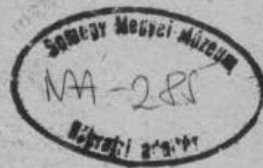
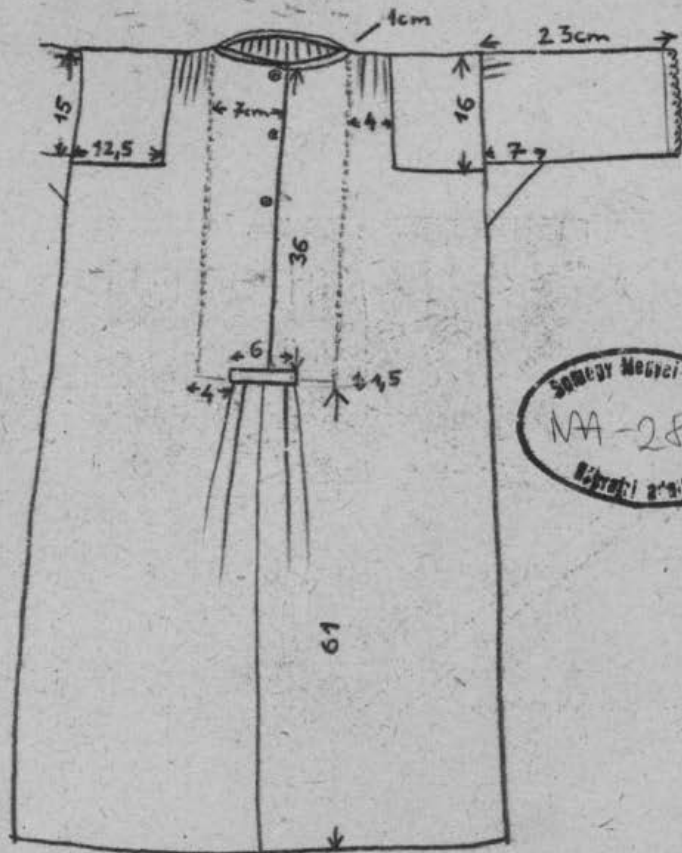
Viselőt

Kerád /Somogy m./

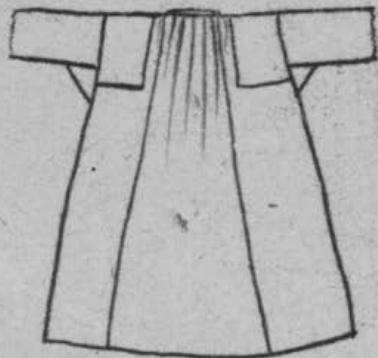
Női ing I.

1962. IV. 7.

Balázs Molics Jánosné volt, lehet 100 éves. Anyaga vászon, elég fehér, de foltos. Kendercérnával, kézzel varrott. A derék rész 3 szélből./1 szél= 65 cm/ Ezüstszínű féngombok. A csukástól 2 oldalra párhuzamosan "mesterke". Az ujjja vége cakkosra kivarrrott, minden cakkban egy lyukkal.

Háta:

Adatközlő: Bogdán Józsefné 42 é

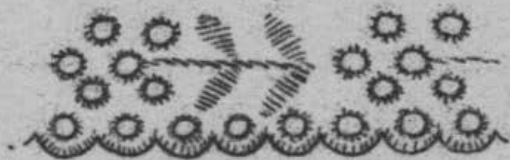
Gyűjtő: Horváth Terézia

Viselőt

Női ing II.

Nagyjából olyan, mint az I.sz.
Négy szélből. Van "burítás megábul":
Ez alatt a két szélső ránc kifelé
néz, a 3 belső jobbra.

Ujjának fehér himzése:

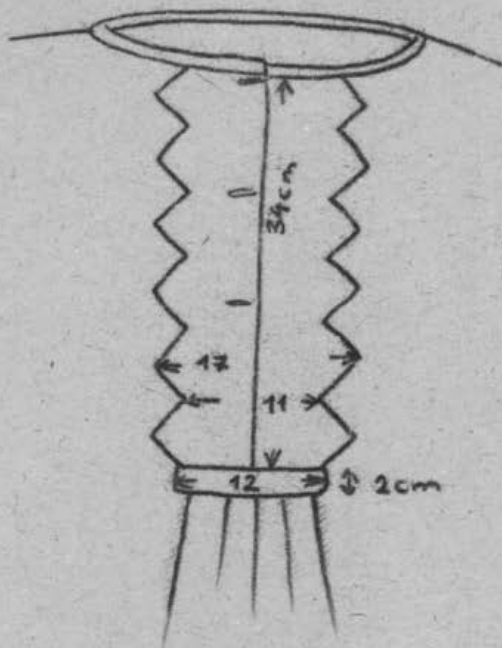
Est a ruhadarabot a kaposvári
Ripppl - Rónai Múzeum számára
megvázároltam.

Adatközlő:

Bogdán Józsefné 42 é

- Karád /Somogy m./

1962. IV. 7.

Gyűjtő:

Horváth Terézia

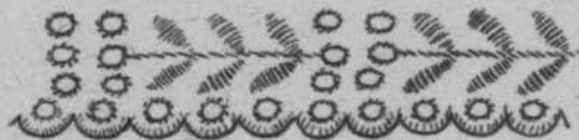
Viselet

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 7.

Női ing III.

Ugyanolyan, mint az I. sz. csak az ujja fehér himzése ilyen:

Ezt a mintadarabot a Néprajzi Múzeum számára megvásároltam.

Adatközlő:

Bogdán Józsefné 42 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Viselőt
Női ing IV.

Karád /Somogy m./
 1962. IV. 7.

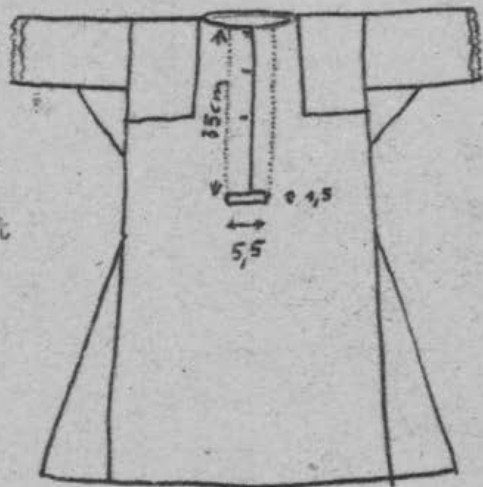
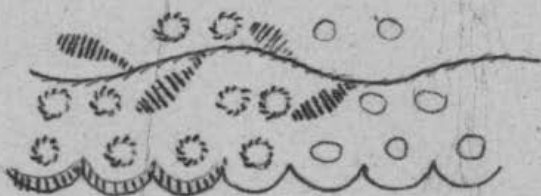
Az I.-III. számú társaitól a következőkben
 különbözik:

Sárgás színű, erősen használt. A vállfolt
 és az ujjá valamivel finomabb vászon a többi
 résznél.

Eleje és háta is egy-egy szélből, kétoldalt
 deréktől lefelé kb. 1/3-1/3 szél betoldás.

A csukás mellett "mesterke".

Ujjának himzése:

Adatközlő:
 Bogdán Józsefné 42 é

Gyűjtő:
 Horváth Terézia

Viselet

115/12
-5-
RIPPL-RÓNAI MÚZEUM KAFOSVÁR

Kiad /Somogy m./

1962 . VII.

Női hosszú ing

Levélben írt adatok a Néprajzi Múzeum számára a III. sz. inghez:
"Az ing hordozója Molics Jánosné, sz Magyar Teréz volt ő azt mondta
hogy mindig ijen ingük volt a régebet hordták munka nap ünepre pedig
ujat csináltk. születet 1870 be meghalt 1955. az ingeket egy edül
vgy anjával Magyar Jozsefné sz Balázs Katalinal csinálták. ő
1928 ban halt meg nemis volt soha más formaingük. Akoriba mindenki-
nek pp polgárságnak ijen ingük volt. az akori korosztáj tálán most is
hordja elszegtearégit de a fiatalok már talán 1900 ota kb nemigen
hordja. Hoszu inget rájuk veték alul utána ugyan ből az anygból
péntöt és még töb alsoszoknyát vetek fölé és ugy a legfelsőt.
blujzal is hordták, ha meleg volt blujz nélkül is, pruszlival is.

Az ingeket leginkáb ugy rakták el az ujakat ha szekrénybe
rakták el a legfelső rakodora, a vásotakakat pedig lentesi rakoboba
de inkább ládába egyik felén a szob másik felin a vásotak."

Adatközlő:

Bogdán Józsefné 42 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Mondás

Karád /Somogy m./

1962. IV. 7.

Az adatközlő egy inget nézett és tréfásan mondta:

"Ujja héja, pájja héja /= hija/
egy csöpp ajja sincsen!"

Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Viselet

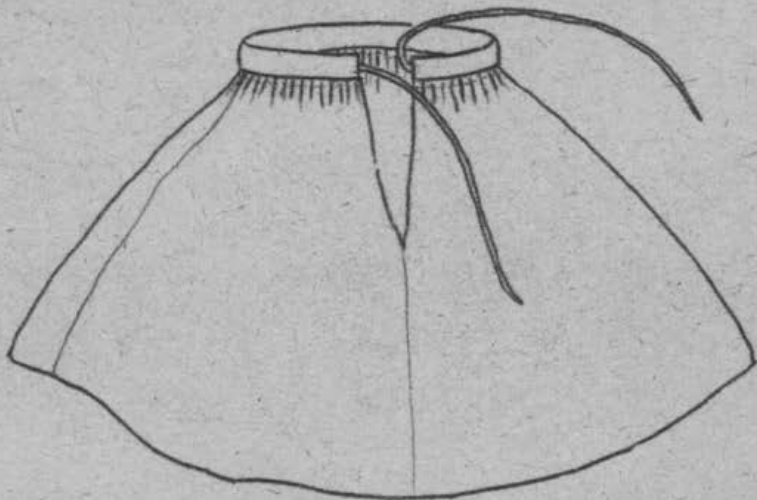
Karád /Somogy m./

Péntől

1962. IV. 7.

Az 1870-ben született Balázs Molics Jánosné anyósának a holmijából maradt. Anyaga: vászon. Öt szél.
/1 szél= 62 cm/A "mellye" 5cm széles, az egész hossza ez+ 66cm. Hasitéka összesen 36 cm.

Ezt a ruhadarabot a kaposvári Rippl-Rónai Múzeum számára megvásároltam.

Adatközlő:

Bogdán Józsefné 42 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Női viselet

Karcád /Somogy m./

Péntől.

1962. IV. 5.

Vászon,, 4-5 szébe, redesen. Éppen, mint a szoknya, azt is úgy kötjük
 ippen." /rávarrt madzaggal, ráncai rögzítettek/ 2.sz. fényképmelléklet
Bugyogó.

"Már akkor is vót" ./fiatal korában/

Most térd alatt végződő meleg bugyi van rajta."Csak addig hordom, míg föl-
 melegszik" /tavaszig/.

Vasát szoknyák /alsó szoknya/

Fehér mind,, sifon, gyócs".Az alsó harmada fodros,, 8-9 szébe, hogy kijjebb
 tarcsa az ajját, a teteje csak 4 szébe. Dógozónapra péntéj, perget alsó,
 meg füstösszoknya volt,, mikor fiatal voltam is. Vasárnap két,, péntét vettek,
 és 3-4 vasalt szoknyát, a misérevalónak az alján volt "görbe csipke" /far-
 ka-csakk/ meg "stráf" v. "varró, slingót" /boltban vett csik/ Négy misére
 való vasalt szoknyám van,, azt már délután nem veszem fel, van 3 ócsóbb
 délutánra."

Adatközlő:

Szabó Józsefné 73 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Női viselet

Karád /Somogy m./

Alsó szoknyák

1962. IV. 4.

A legalsó a "péntő", kendervászon, "6-7 szeles", térd alatt végződött. Fölé "gyócs" /sifon/ alsószoknyákat vettek, a következő mindig két ujjnyival hosszabb volt, mint az alatta levő, "egybe egyforma lett az aljuk. A péntő eleje igyenes, nem vót ráncolva. Régen "dorás viselet, hurka szoknya" volt. A fehér alsószoknyák alsó harmadát vasalták, ez a "fodor", a felső rész a "föli", anyaga "ritka gyócs", "hét karajcár vót réfe, akkor még nem méter volt". A fodor jobb anyag, "10-12 szébe vót, el lett szedegetve, ki vót keményítve. Az aljára egy "stráfot" /bolti slingelt szegőcsik/ varrtak. Egy szomszédasszony kilencet hordott: egy v. két péntő, egy fehér ~~pargat~~ szoknya /fodros, de stráf nélkül/, ^{L. 3. sz. pengékp} hat stráfos ~~ásó~~, hetedik a főső. A péntő, ~~ásó~~ hátul hasadékos, hátul slicces, a ráncai rögzítve vannak egy széles pántba, ez a "melle, mellye", "meg kő szennyi, meg külön megvarrni. A hasadéknál két "fűző, gatyafűző, kötő" van rávarrva, ezeket keresztezve előre vezetik a derékon és elöl kötik össze.

Adatközlő:

Gyűjtő:

Bogdán Györgyné Miklós Treszka 77 é

Horváth Terézia

Viselet

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 8.

Alsószoknyák

Idősebbek "barna parget alsót szoktak. Sose magából vót főhaj-
 va", hanem néhány ujnyi piros anyaggal, az a szoknya "kebele", "az ün-
 nepi is, szinte díszlett nekik, mikor hentereg a sok szoknya."

A kikenésytett szoknyákban a lány "lengedezett, mint a szél haj-
 togattya a gyümölcsös ágat, úgy lengedez."

A szomszédos községekben farpárnát is használtak, de "itt nem
 szokták ducifarosan".

Adatközlő:

Béndek Jánosné 71 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Viselet

Karád /Somogy m./

1962. IV. 9.

A sok szoknyában az asszony "dudókás, oan, mint a burittó", Karádon is régen olyan "burittóforma lányok" voltak.

/Burittó= ritkásan fonott félgömbszerű kosár. Ha a kotló leszáll a tojásról, ilyennel borítják le, amikor etetik, hogy el ne menjen./

Adatközlő:

Horváth Jánosné 61 é.

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Női Visolet

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 8.

A "péntölök" és alsószoknyák "slicce" hátul volt, csak a "vasát szoknya elütkötös vót."

Asszony hajviselete: "ahogy kockásra be vót fonva, kihuzta minden másodikat, mint a fűrészcsipke."

Adatközlő:

Herangozó Lajosné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

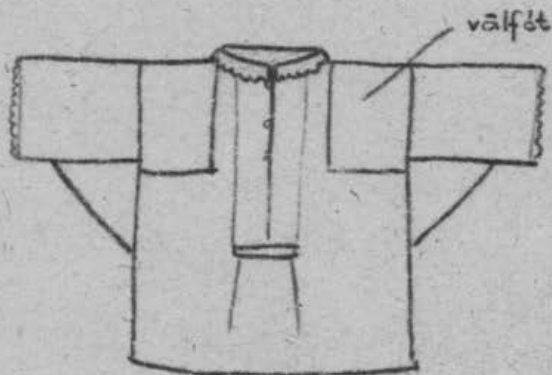
Visélet

Karád /Somogy m/

1962.IV. 4.

Női imog

Anyaga vászon. "Rékli" alá hordják. Az ujja "cáingedlisre" kivartva.
/slingelt/ Derékig érő. A "pájha" 10.10 cm.

Ada-tközlő:

Bogdán Györgyné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

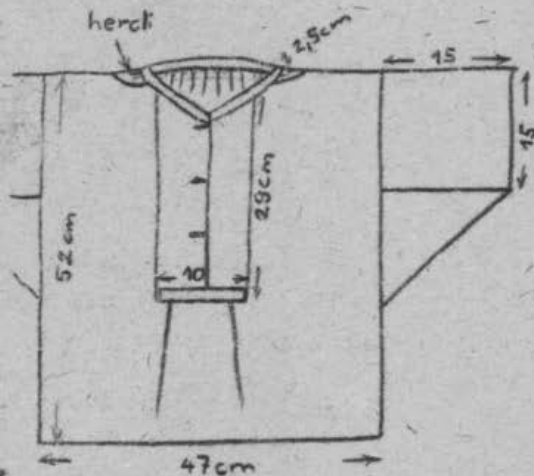
Karád /Somogy m./

1962. I^v. 5.

Női viselet

Kisűnög

Egyszerű űnög, fehér gyócs, Szabóné varrta. Alsó ing, belekötö a „péntölbe”. Elöl sima, hátul a nyakánál „redes, az a red húzza össze a nyakát.” „Meg van szével”/=szegélyezve/. Elöl a nyaka „rizsét le van vágva.” Nyak mellett a két vállon kis háromszögű betoldás, „redes” „cakli” v. „harski” „hercli”, hogy ne húzódjon. Az eleje behasítva és „vissza van varrva, egy darabból”, így keletkezik a „burítás”. Ennek alja „meg van tűzvel, hogy le ne hasadjon”. A felhasított darab alját a „pőlc” fedi, ettől kefelé van még két „red”. A „pájha” addig ér, ameddig az „ujjá”. Nincs hozzá szabásrajz, „csak erre a munérra” csinálják, aszerint, hogy „kinek milyen a teste.” 4. sz. fénykép.

Adatközlő:

Szabó Józsefné Csatári Zseni 73 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

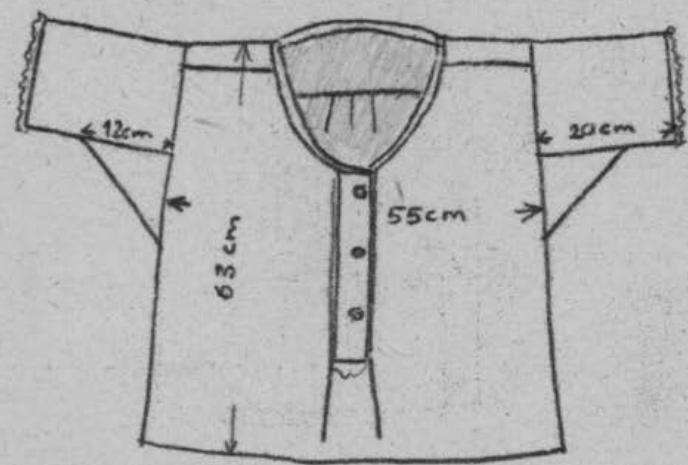
Viselet

Kerád /Somogy m./

Asó ümög

1962. IV. 6.

Anyaga "sifon". A "adatközlő varrta. Rövid az ujjja, végén "bóti csipke."Az ujjkivágást "megkerítik egy picit."A "nyaka le van kerítve". Ujjja alatt "pájha". Az "elején" 3 gomb."Két méterbű van az egész". Szabásrajz nélkül készült, "nincs mustra".Hátán végig vízszintes "völfót", alatta 3 ránc: a "szedése".

Adatközlő:

Gyűjtő:

Herengozó Lajosné Krista Erzsébet 77 é

Horváth Terézia

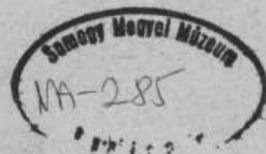
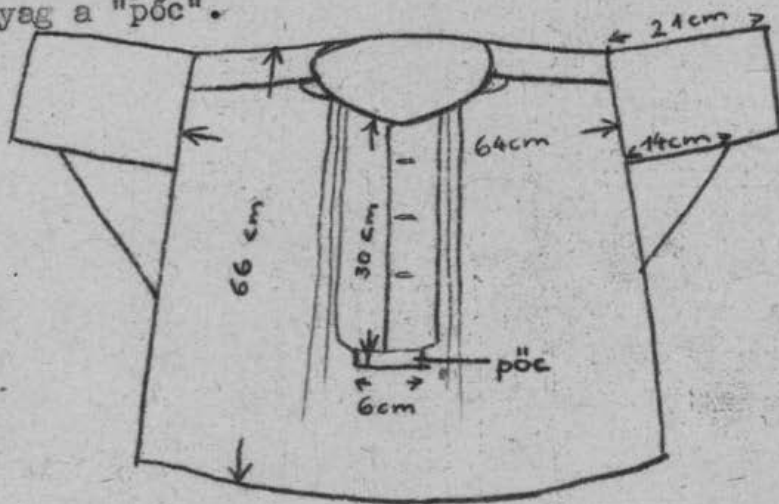
Viselet

Kerád /Somogy m./

Ásó imeg

1962. IV. 6.

Ezt ujabban varrta az adatközlő, most már nem varr rá csipkét. Fehér sifon, de van neki rózsaszín is. Most is ilyeneket hord, nincs még kombinéja.- Az ing elején a hasíték eldolgozásánál rávarrt kis külön darab anyag a "póc".

Adatközlő:

Harangozó Lajosné 77 é

Gyűjtő:

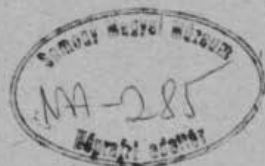
Horvát h Terézia

VII.

1/15/84-111.

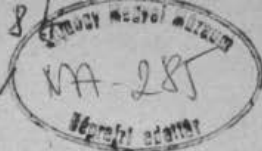
Karác (Somogy m.)
1962. április

VISELETHEZ KAPCSOLÓDÓ ADATOK

18. oldal.

Florváth Terézia

Visélet

A halott ruhája

1962. IV. 8.

Kisgyerek: Azelőtt sok kisgyerek "poszka" / =nem életrevaló/ volt, sok meghalt. Az adatközlőnek 3 gyermeke volt, mind meghalt kicsi korában. Kis fehér selen egyberuhát adtak rájuk, "mint a hálóruga", "fehér sapka a fejibe, kis fehér kötényt, hogy a virágot abba szedje a másvilágon", "a kezibe kis fehér csokrot, télen kis csinált virágból." Lányoknak egészen 18 éves korig tettek csokrot a kezébe, csak menyecskének nem.

Nagyobb lányokat fehér v. rózsaszín ünneplő ruhában temettek.

Fiút fehér ingbe és gatyába öltöztették, annak is virág.

Férfi: „sötét nadrág, mellény, kabát, kalaptyát a mellire.”

Asszony: ing, egy alsószoknya, olyan, „mint egy pöntől, gyócsból, avitabb fekete szoknya, kis bluz, fekete kötény, egy szép fekete keszkenő a fejire, inakönyv, olvasót a kezire.”

Van olyan, akinek az a kívánsága, hogy „tisztá fehérbe, gyócsba” temessék. Egy asszonyt is így temettek, de még nem várták a halálát, azért csak „sima gyócsba:” keszkenő, kötény, hosszúujju mancssettás bluz kis bóti csipkével. „A zsidókat is tisztá gyócsba temetik, mind Jézust. -Kevés, aki fekete harisnyát húz, cipőt senki, Jézusunk is meztéláb ment.”

Adatközlő: Kovács Józsefné 72 é

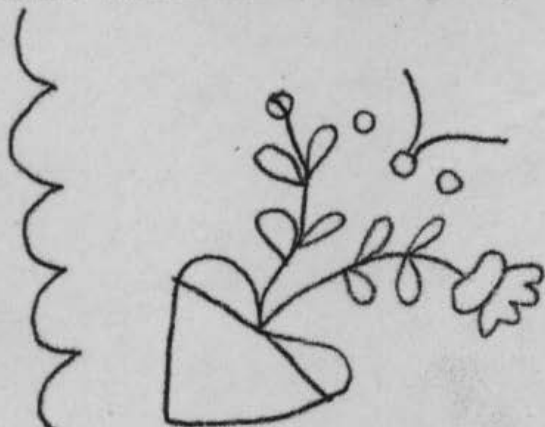
Gyűjtő: Horváth Terézia

Hírszám

Kerád /Somogy m./
1962. IV. 6.

Zsebkendő

A lány hírszám az udvarlójának, ha elfogadta, az komoly szándékot jelentett. A zsebkendő díszes körül "csak, meg immet a sarkába tettünk ilyen kis micsodát:

Az adatkezelő rajza
nyomán.

Adatkészítő:

Béniák Józsefné Károlyi Iréka 71 é

Gyűjtő:

Herváth Terézia

Viselet

Karád /Somogy m./

Hímzés

1962. IV. 6.

Harangozóné varrodobozában ezek az eszközök vannak lyuk kiszurásához:

egy ekkora "gledicstüske", a vége gömbölydedre lefaragva.

"Milen jó vele bökni!"

Nagyobb lyukhoz pedig egy ekkora, simára faragott, fehérce színű fadarab, az ura csinálta:

Adatközlő:

Gyűjtő:

Harangozó Lajosné 77 é

Horváth Terézia

Karád, /Somogy m./

1962. IV. 8.

A kender feldolgozása

500 négyszögöl kenderünk volt. A kender munkái:

"Kinyúljuk, eláztatjuk a tóba, kimossuk, 8 napig áll a vízbe, megszárogatjuk, kizupáljuk, megtiloljuk, megy a rokkára fonyásba, meg is mossuk, párujni kell duncba, szép sárga lesz, a takács megszövi, megvörgyuk a zsákot." Az utóbbi években már csak zsákot szoktak szövetni.

Adatközlő:

Kovács Józsefné 72 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Kerád, /Somogy m./

1962. IV. 8.

A kender feldolgozása

500 négyzögöl kenderünk volt. A kender munkái:

"Kinyúljuk, eláztatjuk a tóba, kimossuk, 8 napig áll a vízbe, megszárogatjuk, kizupáljuk, megtiloljuk, megy a rokkára fonyásba, meg is mossuk, párujni kell duncba, szép sárga lesz, a takács megszövi, megvörgyuk a zsákot." Az utóbbi években már csak zsákot szoktak szövetni.

Adatközlő:

Kovács Józsefné 72 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Vászonholmi mosása

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 4.

Párulták a ruhát. Volt egy nagy „szapu”, egy hordó. Ez a pállószéken állt, alatta egy edény, abba csapon eresztették a ~~lúgot~~ lúgot. A „szappullás” úgy történt, hogy „főszappanyoztuk a ruhát, teliraktuk vele a pállószéket. Egy napig ázott. Másnap fölraktuk a pállószékre és egész nap öntöttük rá a forró lúgot. Rostakérgeket tettünk a szapu tetejére. Egy vászonlepedőt telerostáltunk hamuval, azzal öntöttük estélig. A lent kieresztett lúgot forráltuk újra. Délig alul, délután fölül is öntöttük, a hamut is bele. Ha erős volt a lug, a husok lógtak ki a körmünk alól. Másnap kimostuk, kidörgöltük, csak az erősebb maszathoz vettünk szappant. Kimentük a kúthoz székekkel, lapickával vertük. Mókáztunk, aki erre jött, ilyeneket mondott: „Szár az mosók!”

Adatközlők:

Bogdán Györgyné 77 é

Szița Antalné 52 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

1/15/89

Mosás

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 8.

"Én mentem pállót mosni, mikor új menyecske vótam. Zsákot kötöttünk elejbünk, mikor kúthoz mentünk mosni. Azért hoztak egy kossi fát /azok, akikhez mosni mentek, fizetségképp/. Elmentünk hajnalba, télen. A jégcsapok lómogtak rajtunk. De ott volt a forralt bor, ittünk. Dologér vót / a munka/, 12 kossi fát is meghoztak nekünk a pógárok / =gazdag parasztek, akiknek volt fogatuk/. Megértünk a parasztnak dolgozni! / parasztek csak az, akinek van legalább 10 hold földje/. A parasztek asszonyok is mostak velünk, maguk nem bírtak vele," mert sok ruhájuk volt, sok családtag volt." Egy háznál 4-5 menyecske vót, együtt vótak, 12-en is ettek egy asztalnál. Nem maradnak már együtt, nem köllenek az öregek máma a fiataloknak.- Mi szegény asszonyok, bejárónék vótunk, 1 hold földünk vót."

Adatközlő:

Kovács Józsefné 72 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Mosás

Karád /Somogy m./

1962. IV. 9.

"Ősszel megpárultak, meg husvétra, fehérhéten.Feketehéten nem lehet párulni, mer akkor sok lesz a balha."

Adatközlő:

Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

1/15/91.

Vászonholmi

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 4.

Azelőtt sok kender termett, csak 2 éve nincs kendertermelés. Font mindenki, volt rokka mindenütt, Takács szűtte, sok volt, „majdnem minden második ház takács volt. Ennek az ura még most is szű. /A szomszédasszonyé, aki ott volt/ A lányoknak megszüttették a stafirungot. A legszegényebb is kapott 7-8 abroszt, 10-12 szakasztóruhát, annyi kendőt. Aki paraszt, nagyparaszt volt, az 15 abroszt, 30 szakasztóruhát, 30 kendőt. Vékáravalót, vékaruhát is szűtték. Általában pamuttal szűtték vegyesen. Ha tiszta kender volt, akkor fehér pamuttal szűttek bele "nimet"; ha pamutos, v. tiszta pamut, akkor piros pamuttal. Az ^{31. 32. 33. fej-nyak} abroszok csikosak és két szélből varrják össze, közé dolgozva egy horgolt fehér csikot. Ma is felteszik ezeket lakodalomban.

A ~~kendő~~-törülköző szélén is van egy-egy csik dísz. -A vékaruha a fejen hordott lapos kerek kosár, a "véka" leborítására való. Régen az aratóknak, kaszásoknak, kapásoknak vitte az ebédet a gazdasszony a fején. "Biztos, hogy veri a víz, mire odaér vele! Kótt kaláccsal nem nehéz, de hússal!"

Adatközlők:

Bogdán Györgyné 77 é

Szita Antalné 52 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 8.

Az adatközlő stafirungja, ruhái férjhezmenetele idején:

péntől 3-4

ing 5-6

alsószoknya 4-5 /parasztoknak 12 is volt mindből!/
 kis visellőruha

fűső szoknya 6-8, inneplő mindenféle színbe. 4-5 szébe, 5-6-ot fel-

vettünk, duciferosak vótunk, alig tértünk be a templomba!

előruha 2-3, egy inneplő kötény

keszkenyő: egyiket megmostam, másikat felvettem. Inneplő 3-4.

abrosz 6, visellő 3-4 /abrosz betétet magunk horgátuk/
 vékaruha 6

szakasztóruha 6

kendő 12

Kovács Józsefné 72 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Kerád. /Somogy m./

1962. IV. 7.

Visolet

Az adatközlő ruháinak száma:

Alsóruha: 6 vászoning. 6 pöntöl, 3-4 fehér alsó, egy igyenes fodros a tetejire, a pöntölök is fodrosak, térdig, félszárig érő. 2-3 dógozónapi asó.

Ruha: ahány szoknya, annyi blúz. 3-4 öleg: 2-3 dógozónapi, meg ünnepi barna, fekete.

Kötény: fekete körülcsipkés alju, minden ruhához .2-3 kék.

2-3 pruszli.

Kasmir kendő vállra: zöd, piros, fehér. Selen ünneplő 5-6, mikor milyen ruhát vettek fel, ahó-tájbeli színű kendőt.

Alsó fejkendő: fiatalabb korában piros bécsi, apró püttyös. Idősebb korában fekete klott. Ünnepre fekete selen.

Harisnya 2-3.

Fehérnépnek cipő: 1 pár ünneplő, 1-2 hétköznapló.

/Aki férjhezment, annak volt kb. ennyi./

Adatközlő:

Hollósi Mihályné Sikentanc Teréz 83 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 6.

"Lányi ruha"

Az adatközlőnél a "sifonyér" polcain "kendők, abroszok, lepedők" sorakoznak, vászonból. Az édesanyja 100 "réfából" szövetett neki, ez volt a "lányi ruhája". Még nem is használta mindet.

Adatközlő:

Szabó Józsefné 73 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Szótlás

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 7.

"Mikor egy lán férhezment, az összes lánpejta minden nap segített varrni" a stafirungját. Ilyenkor mondták egymásnak:

"Aztán búzáér vörjé, ne zabér!"

Ez azt jelenti, hogy "nagyot varrjon, ne aprót", nagy öltéseket.

Adatközlő:

Horváth Jánosné 61 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Visélet

Kerád /Somogy m./

Gyegyruha

1962. IV. 6.

Jegyruha, amit a menyasszony csinál a vőlegénynek. Az adatközlőnek az anyja 46 méterből "szüvetett", ebből 4 ing és egy 10 szeles gatyka telt ki, amit az adatközlő varrt meg a vőlegénynek, kézzel, mert varrógépet csak a férje vett neki. Akart már venni az anyja is, de ő nem akarta, mert urnak csufolták volna. Mások "tisztá meguk font vászonbul, darócbul" csinálták a jegyruhát, "gyegyruhát", de az ő anyja "vett pamukot, az nagyobb ranghó való vót." De a vászonra még könnyebb varrni /himzést/, mert ritkább. Az ő jegyruhája "tisztá pamuk, egyik szál sodrott, a másik rendes. Anyám tulzott vót, egy paklit vett mindenikből." /a kétféle pamutból/ Más csak "vesz egy üngöt", amikor "eljegyezte". - "Árendába lakott nálunk egy ember, azzal szüetettük". - Amikor a lány "hozzément a férjéhez, akkor vitte" magával a jegyruhát.

Adatközlő:

Gyűjtő:

Harangozó Lajosné 77 é

Horváth Terézia

Házassági szerződés

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 6.

Katonaágy; a menyasszony adta. "Amikor a lán kimondta, hogy elmegy, a kérő, násznagy jött az esküvő előtt, és addig nem ment el, míg ki nem adták az irást. A katonaágy 9 darabbú áll, amit választ a vőlegény /de nemcsak ágynemű lehet benne/: egy ág, gatyá, ümög, kendő, szakasztóruha;" az utóbbiakból mindből 6 van a "menyasszony kelengyéjében". Ha a menyasszony hal meg előbb, akkor ezeket a vőlegényre hagyja.

Móring; a vőlegény adja, "ezt is irásba, hogy mit ajál", ha ő hal meg előbb. A móring pénz - 500 Ft - és fél-egy hold. "Akinak nem volt, egyik részről se adtak".

Amíg ezek az irások el nem készültek, - 4 tanu aláírásával - "addig nem mentek el esküvőre, viaskodtak, tusakodtak."

Adatközlők:

Harangozó Lajonné 77 é

Molnár Istvánné 52 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Visélet

Kerád /Somogy m./

Esküvői ruha

1962. IV. 6.

A menyasszonynak mirtuszkoszorúja volt. A vőlegény és a vendég fiuk kalapja tele volt bokkrétával, később már csak egy virágot szoktak kitűzni. A "bokkréta: csinyát virág, piros rózsabimbó, ezüst szálak remegtek rajta. Később csak a mellükre raktak, a kalapra nem, de a vendég-híjójé akkor is "bokkrétás volt." Rozmaringot is keresztülfonták a kalapon, arra ilyen fűrészesipkét /farkascakk/ kötözték. A násznagynak is egy negy százal rozmaring van kitűzve a mellén, arról ismerték meg. Rozmaringot most is viszik almába meg narancsba a papnak, a koszorúsok és a nyoszolóasszony. Utána a pap az oltárra teszi vagy a községházára."

Adatközlő:

Harangozó Lajosné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Wiselet

Karád /Somogy m./

Esküvői ruha

1962. IV. 8.

Az adatközlő esküvői ruhája: "fehér félszoknya és blujz, szövet. Kötény nem. Tornyos koszoru. Fekete lakkecipő, fehér harisnya. - Aki megcsik, annak koszorut nem szabad föltenni, csak amikor a Tanácsnál esküszik. De fátyolt ma már igen. - Éjfélkor kifonták a hajamat, akkor kaptam ezt a selenkendőt /ünneplő fekete alsó kendő/, vacsora után, akkor lettem asszony. 25-be maradt el ez a divat."

A vőlegényen "fekete ruha, bokréta a mellén mirtuszból, a kabát-hajtóra balfelül, mint most is. Az egész kalaptya föl vót bokrétázva mirtusszal, meg sok szallag. Meg a vőfény bottya is föl vót virágozva, úgy hitták a vendégeket. A vőfény, násznagy" rozsmaringot tűzött ki. Az esküvőre lányok rozsmaringot vittek a kezükben. "A nyoszolóasszony egy szép piros almába rozsmaringot vitt a papnak. /Kérdésemre, hogy a pap mit csinált vele, ez volt a válasz: "Biztos megette a szakácsnője, a rozsmaringot meg szagolgatták."/

"Régen bétbe nem esküdtek."

Adatközlő:

Kovács Józsefné 72 é

Gyűjtő :

Horváth Terézia

Wiselet

Kerád /Somogy m./

Esküvői ruha

1962. IV. 8.

Az adatközlő esküvői ruhája: "fehér félszoknya és blujz, szövet. Kötény nem. Tornyos kószoru. Fekete lakcipő, fehér harisnya. - Aki megcsik, annak kószorut nem szabad fölteni, csak amikor a Tanácsnál esküszik. De fétyolt na már igen. - Éjfélkor kifonták a hajamat, akkor kaptam ezt a selenkendőt /ünneplő fekete alsó kendő/, vacsora után, akkor lettem asszony. 25-be maradt el ez a divat."

A vőlegényen "fekete ruha, bokréta a mellén mirtuszból, a kabát-hajtóra balfelül, mint most is. Az egész kalaptya föl vót bokrétázva mirtusszal, meg sok szallag. Meg a vőfény bottya is föl vót virágozva, úgy hitták a vendégeket. A vőfény, násznagy" rozsmaringot tűzött ki. Az esküvőre lányok rozsmaringot vittek a kezükben. "A nyoszolóasszony egy szép piros almába rozsmaringot vitt a papnak. /Kérdésemre, hogy a pap mit csinált vele, ez volt a válasz: "Biztos megette a szakácsnője, a rozsmaringot meg szagolgatták."/

"Régen bétbe nem esküdtek."

Adatközlő:

Kovács Józsefné 72 é

Gyűjtő :

Horváth Terézia

Szépségideál

Kerád /Somogy m./

1962. IV.8.

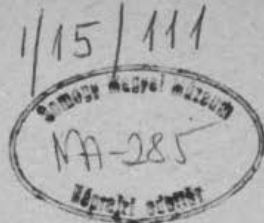
"Nem vót szép, aki túl kövér, dőnci forma, doszkó forma, mint a petróleumoshordó." Az vékszp vót szép, aki "nem is vót kövér, nem is vót sovány, kicsi nem vót, kis puffancs."

Adatközlő:

Béndek Jánosné Krista Treszka 71 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Szépségideál

Karád /Somogy m./
1962. IV. 8.

Tetszett a "telt arcu, piros", a "szép vádli" a lánynál, a haja "szegszünü", magassága közepes, "magos nőket nem szerették." Nézték, hogy "ékes járása" legyen.

De fontos volt, hogy "jó erős, testes" legyen, "munkára kellett" az asszony.

Házassodásnál a legények nem is nézték, hogy melyik "ficos" /="csinos"/, inkább "akinek sok vagyona van."

Adatközlők:

Harangozó Lajosné 77 é

Molnár Istvánné 52 é

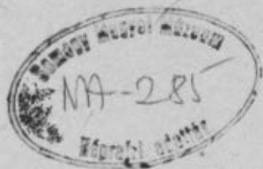
Gyűjtő:

Horváth Terézia

Karác (Somogy-m.)
1962. április

I/15/1 29-
130.

FEJKÖTŐ SZABÁSA

~~Összesen: 72 db foto~~

Horváth Terézia

1/15/129

1115 / 130

Karád (Somogy m.)
1962.IV.

1/15 / 157-173

FÉNYKÉPEK : 60.-77.

TEHERHORDÁS STB.

18 db. ✓

Hlaváth Terézia

Karád (Somogy m.)
1962. IV.

73.

Kézben vízi haza a
péktől délben a meg-
sült kenyerét egy
asszony.

1/15/169

Horváth Terézia

61.

Karád (Somogy m.)
1962. IV.

"Hajdina daráló"
használatára
Tica örlésére.

használatára kuko-

1/15/158

Horváth Terézia

63. Karád (Somogy m.)
1962. IV

Kovácsné fején „cserén-
véka”, „paszitás véka”: ilyen-
ben hordták a mezőre,
v. a gyermekágyas asz-
szonynak az ebédet.
Fehér vászon „vékaruhá-
val” letentve.

Horváth Terézia

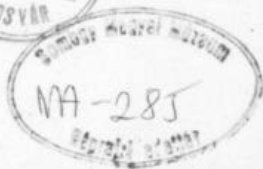

71. Kurád (Somogy m)
1962. IV.

Tekercs közbeiktatásával
fején úrszi haza a pék-
től délben a megsült
kenyerét egy asszony.

1/15/167

Horváth Terézia

70.

Karád (Somogy
m.)
1962. IV.

Reggel a pék előtt. Az
újonnan érkezô fejérol
lesegítik a vékát. Szalvé-
tából ideiglenesen csa-
vart tekercs van a
fején.

Horváth Terézia

72.

Karád (Somogy m.)
1962. IV.

Fejen és kézben viszi
haza a péktől délben
a megsült kenyereit
egy asszony.

Horváth Terézia

77.

Karád (Somogy m.)
1962. IV.

Hetipiac hétfőn reggel.

1/15/173

Horváth Terézia

65. Karád (Somogy m.)
1962. IV.

Egy asszony viszi a pék-
hez a kenyértésztát
reggel.

1/15/162

Horváth Terézia

66.

Karád (Somogy m.)
1962. IV.

Egy asszony reggel viszi
a kenyértésztát a pék-
hez.

1/15 / 163

Horváth Terézia

76.

Karád (Somogy m)
1962. IV.

Hetipiac hétfőn reggel.

1/15/1962

Horváth Terézia

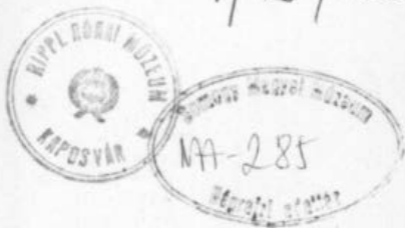

69. Karad (Somogy m.)
1962. IV.

Reggel a pék előtt.

Egy asszony a hónap alatt
tartja a fejre, véka alá
való „tekercs”-ét. (rongyok-
ból összevarrt)

1/15/1966

Horváth Terézia

74.

Kardád (Somogy m.)
1962. IV.

Kocsik listtel a pék előtt dél-
ben. Egy asszony papírba takarva
vízi haza megsült kenyerét, másik
kezében a maradék papír

1/15/170
071/51/1

Horváth Terézia

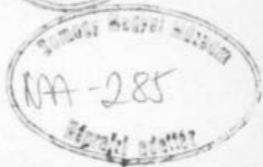

67.

Kardá (Somogy m.)
1962. IV

Egy asszony reggel viszi
a kenyértésztát a
pékhez.

1/15/164

Horváth Terézia

75.

Karád (Somogy m.)
1862 IV.

Kocsi a Rákóczi úton.

Horráth Terézia.

1/15/171

68. Karád (Somogy m.)
1962. IV.

Asszonyok várakoznak
reggel a pék előtt süt-
nivaló kenyerekkel.

1/15/165

Horváth Terézia

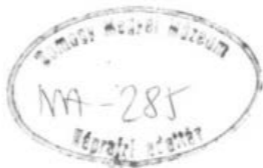

62. Karád (Somogy m.)
1962. IV.

„Hajdinadaráló” működése.

1/15/159

Horváth Terézia

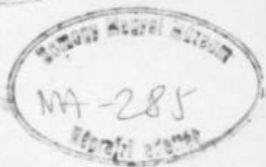
60.

Karád (Somogy m.)

1962. IV.

„Hajdinadaráló.”

1/15/157

Horváth Terézia

64.

Karád (Somogy
m.)

1962. IV.

Kovácsné fején „cserén-
véka”, piroszikos „véka-
ruhával” letakarva.

1/15/161

Horváth Terézia

RITTI-ROHAI MÚZEUM KAPOSVAR

1/15/1-7

Karád (Somogy m.)
1962. április

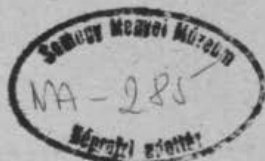
CYERMEKVISELET

7. oldal. ✓

Florvath Terézia

Visélet

Keresztelői ruha

RIFTL-RÓNAI MŰZEUUM KAPOSVAR

I/15/1

Karád /Somogy m./

1962. IV. 8.

"Opálbatiszt hátulhasadékos kis ing." A fejkötő belső része sifon, a külső fehér opálbatiszt, "felül boklyós" /csokor volt rajta/, két darabból szabott. Volt, aki összevarrta a felső és alsó fejkötőt.

Keresztelői takaró: Lánynak rózsaszín, fiunek világoskék "matlac, fodorral szegve, az a stráfja, nagy két boklyó vót a sarkán." Fülé "tilangli csipke."

A keresztanya a keresztlányának fülbevalót vesz. Ő a keresztlányának egy "selenkendőt" vett, amikor az férjhezment. Ritka keresztapa vesz a keresztfiának 5 koronás "roskop-órát";

Adatközlő:

Harangozó Lajosné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Karád /Somogy m./

1/15/2.

Visélet

Pólyásgyerekek

1962. IV. 8.

"Betekerték a két lábát külön fásliba, egyenesen, hogy össze ne éréjen, meg így nem tudta főhúzni-vonni, kődökfásliba kődökét, derekát, a kezüket lerakták, nehogy kikaparja a szentit még az arcát, nem értek rá lekörmözni szünet nélkül, menni kellett eratni". Itt az adatközlő vitatkozni kezdett a lányával, aki kifogásolta, hogy a gyermek kezét lekötötte. Azt bizonygatta, hogy a kicsi ugysem tudná a legyeket elhajtani magáról a kezével: "Nem volt annak esze, hun a légy!" A lánya /52 éves/ rávágta: "Érzéke volt!" -A fáslik fölé "ümög" került, a fejére "kis fejkötő, sifonból, gömbölü, elől kis csipke, stráf, szallag megkötni." "Négyszarkos pelenkát hasítottak rossz ümög, gatyából, amennyi köllött. Egyet esetleg vettek sifonbu mire megszületett, orvosnak, templomba. 2-3 köll, mert kinöli. -Négyszegletes vánkossa kötötték, a vánkoscötöt vagy vették a bótba, vagy csak kétujjnyi fehér füző, köpcer."

Adatközlő:

Harangozó Lajosné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia

Gyerekek viselete

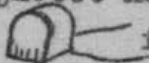
Karád /Somogym./

1962. I. 7. 4.

Az iskolás fiúk nyáron gatyában, télen nadrágban jártak. 10-12 éves kapott csizmát, rozsmaringos fekete kalapot. A kisebb fiuknak, pamuk főstőszoknyájuk volt, széles mellye volt, vitték, csak úgy csattogott. Derekukra kötényt kötöttek. 20 éve már csak "suszterkötény" = melleskötény van.

Az iskolás lányokra a ruha alá, kis fejtörő perget alsót adtak, aminek csak teste van, ujja nincs, mint a pruszliknak.

13-14 éves kortól számítottak nagy lánynak, kaptak felnőtt ruhát. De "egyik jobban akar előbb csördülni, mint a másik, aki gyávábban marad".

Mielőtt iskolába jártak, fejkötőt hordtak. Anyagú, belinerbő, ki milyet tudott. Két darabba szabva: fejtörő mérték. A hátulsó darabot meg köllött szedni /ráncolni/, csipkéből vagy magából megcsinálta, nem diszitve. Két szalagot varrtak rá és az álla alatt kötötték össze, vagy ha szélesebb a szallag, oldalt. A hétköznapi gyerekeknek kék, lánynak rózsaszín v. piros volt. Az inneplő fehér: alsónak gyócsbú, fölsőnek vékony selem, nem engedték kilátszani az alsót. Volt úgy, hogy összevarrták a felső résszel. Addig hordta, míg ki nem nőtte, aztán nőtt a hajuk, nem köllött.

Adatközlő: Szita Antalné 52 é

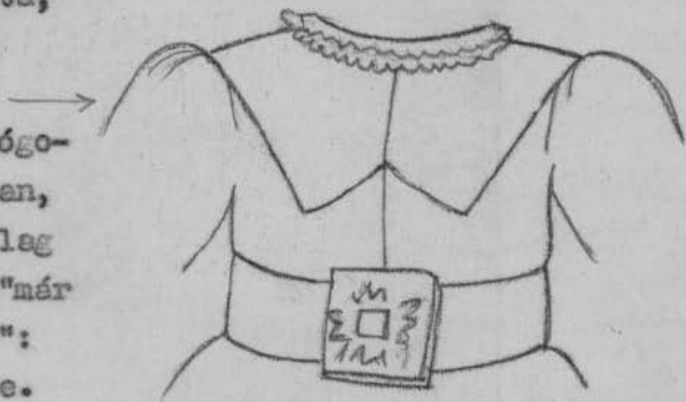
Gyűjtő: Horváth Terézia

Visolet
Fénykép

Karád /Somogy m./
1962. IV. 6.

Molnár Istvánné Harangozó Juliska 5 éves korában. 1915-ben.
Ilyen hosszúujju "rétli" van rajta,
"a gallérgyán csipke", a derekán
"gürtni".

Válláig lógó haj. Később "lógó-
san" volt a haja, hátra, fonatban,
a végibe bele vót a virágos szalag
fonva. Az iskola elvégzése után "már
elhagyták, kettétűzték a hajukat":
két fonatot félkörben a fejtetőre.

Adatközlő:
Harangozó Lajosné 77 é

Gyűjtő:
Horváth Terézia

Gyerekek viselete

Kerád /Somogy m./

1962. IV. 4.

Az újszülöttet "egy darab rongyba beletekerték, bekötötték egy vánkosba, bősöbe tették, a szómapárnán ott sipákkolt. Később vánkos nélkül höntörgött a szómazsákon. A vánkost gatyamadzaggal, fűzővel kötöttük meg, a vót a vánkoskötőjük régebben. Az én Julimnak már vettem vánkoskötőt, kékcillagosat. /gyári színes szöttes szalag/Meg kis üngöt, réklit. Nagyobbnak kis szoknyát. 7-8 hónapostól kis hosszú ing, hátü hasadékos, húzós nyak, a nyakán kis fűzővel hátul, hosszú ujju, hozzá hosszú ujju egészruha. Nyárra kurta ujjut is csináltunk ha nőtt, kis nyáriasabb göncöt neki, grenadinból, batisztból. Fenn olyan, mint a rékli, a szoknya beráncóva, hátul gombok gomblikkal, vagy a szélire kallantyu. /kis fülecske cérnából, a gomb beakasztására/. Nem vót akkor patent, csak a kisebb lánynak. - Ha ússzel született, Nagyasszony-felére már derekas ruhát kapott.

Iskolába a lányok egészruhában, kis köténnyel mentek - anélkül nem mehetett. A kötényen a zsebet szereti a gyerek, én mindig varrtam az enyimeknek. Mások nemigen. Nem mindenki volt olyan figyelmes, hogy a gyereknek legyen zsebkendője. Hát nem törüheti meg a kis öklivel az orrát!"

Adatközlő: Bogdán Györgyné 77 é

Horváth Gyűjtő: Terézia

RIPPL-RÓNAI MUSEUM KISZOVÁD

Viselőt

Karád /Somogy m./

Gyerekek

1962. IV. 8.

10-12 éves gyerekek "kék gatyába, füstögatyába" jártak, még nem volt nadrág, csizma. A gatyájukban nem volt betoldott négyzet, mint a felnőttekben, csak "mintha pöntöl volna, középen összevarrták."

A kisebb fiuknak, még az iskolásoknak is "egyréti szoknya vót, egybe, kis föle vót." Tehát egyberuha. "Csak ugy csattogott" rajta a szoknya, ahogy "ment mezitláb, vászonterisznya lógott a nyaka között, pertlivel", amikor iskolába ment. A ruha "kék pettyes karton". Az iskolás lányok nyakában egy "zacskó, abba palatábla, palavessző"; Molnár-né is ugy járt.

12 éves kor után még ismétlő iskolába jártak, utána kaptak a "surjánka, südő lányok" nagylányos ruhát, de "félruhát" /szoknya-bluz/ a ddig is hordtak. /A fiu is "surjánko gyerek, südő legényke"/

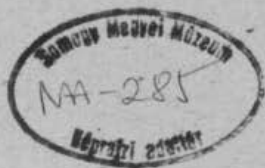
Adatközlők:

Gyűjtő:

Ha-rengozó Lajosné 77 é

Horváth Terézia

Molnár Istvánné 52 é

Gyermek lábbeli

Karád /Somogy m./
1962. IV. 4.

Régen 5 évesnek, esetleg 3 évesnek vettek először cipőt. Addig
his hosszuszáru „posztótutyit” adtak rájuk, anyjuk csinálta, v. boltból
vették. „Ha már kivette a vánkosból, kapcát húzott neki /boltban vette/
éves korában. Meztláb nem vitte el hazulról, a tityihoz is volt haris-
nyája a gyerekeknek.

Adatközlő:

Bogdán Györgyné 77 é

Gyűjtő:

Horváth Terézia